

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra evropských studií

Bakalářská práce

2021

Alexandra Cholevová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra evropských studií

Predappio a vyrovnání se s fašismem v Itálii

Bakalářská práce

Autor práce: Alexandra Cholevová

Studijní program: Mezinárodní teritoriální studia

Vedoucí práce: Mgr. Jakub Šindelář

Rok obhajoby: 2021

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 2.5. 2021

Alexandra Cholevová

Bibliografický záznam

CHOLEVOVÁ, Alexandra. *Predappio a vyrovnání se s fašismem v Itálii*. Praha, 2021. 30 s. Bakalářská práce práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra evropských studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Jakub Šindelář.

Rozsah práce: 64 155

Anotace:

Práce se zabývá problematikou vyrovnání se s fašistickou minulostí v Itálii na konkrétním případě města Preddapio a jeho plánech k otevření muzea fašismu zveřejněných v roce 2011. Následující analýzou debaty, jež se k danému případu váže, vysvětluje i problémy s nimiž se italská společnost potýká, jako například vzestup neofašistických hnutí. První část se zaměřuje na teoretické vymezení pojmů související s problematikou vyrovnání, jako je „složitě dědictví“ a „místa paměti“. Současně popisuje a zpracovává teoretický dopad muzea na vyrovnání se s traumatickou minulostí. Druhá část pokrývá popis poválečných událostí a jejich vliv na proces vyrovnání, čímž se práce snaží nastínit příčinu celého problému. Zároveň uvádí pár příkladů poválečné interpretace fašismu, čímž poukazuje na komplikovanost a rozporuplnost, jenž v celé debatě v oblasti teoretického zpracování převyšuje. Třetí část uvádí historický kontext města a popisuje dosavadní vývoj plánů na otevření muzea fašismu. Následně analyzuje jednotlivé strany debaty a přístupy k vyrovnání v italském případě. Čímž se snaží poukázat na všeobecný problém týkající se celé Itálie v situaci vztažené k fašistické minulosti.

Annotation:

The thesis addresses the issue of dealing with the fascist past in Italy in the specific case of Preddapio and its plans to open a museum of fascism, which were announced in 2011. The following analysis of the debate regarding this case explains the issues confronting Italian society, such as the rise of neo-fascist movements. The first part focuses on the definition of theoretical terms related to the issue of dealing with difficult past, such as "difficult heritage" and "places of memory". Simultaneously, it describes the theoretical impact of the museum on coping with the traumatic past. The second part covers the description of post-war events and their impact on the dealing with difficult past, with the goal of identifying the root of the problem. At the same time, it provides a few examples of the post-war interpretation of fascism, highlighting the complexity and contradiction that extends beyond the entire debate in the field of theoretical processing. The third part presents the historical context of the city and describes the current status of plans to open a museum dedicated fascism. It then analyses the various sides of the debate as well as the approaches to dealing with difficult past in the case of Italy. As a result it seeks to draw attention to a broader issue affecting the entire country of Italy in the context of the fascist past.

Klíčová slova

Predappio, vyrovnání se, složitá minulost, defašizace, Itálie, muzeum fašismu, fašismus, Benito Mussolini

Key words

Predappio, dealing difficult heritage, defascisation, Italy, museum of fascism, fascism, Benito Mussolini

Title

Predappio and dealing with fascism in Italy

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat svému vedoucímu práce, Mgr. Jakobovi Šindelářovi, nejen za odborné vedení a přínosné rady, ale také za neskutečnou ochotu.

Dále bych chtěla poděkovat panu doktoru Ondřeji Matějkovi za vytvoření velmi přátelského a zároveň podnětného prostředí během bakalářského semináře.

V neposlední řadě bych chtěla poděkovat všem, kteří se podíleli na korektuře práce.

Obsah

Úvod.....	1
1. Složitě dědictví a jeho problematika.....	3
1.1. Muzea jako prvek v procesu vyrovnání.....	4
1.1.1. Příklad muzea ve vile Torlonia	6
2. Vyrovnání se s fašismem v Itálii.....	7
2.1. Mýtus „italiani brava gente“	8
2.2. Vývoj válečných soudů v Itálii	10
2.3. Debata o fašismu	11
2.3.1. Fašismus jako politické náboženství	12
2.3.2. Renzo De Felice a Rozhovor o fašismu	13
2.3.3. Revizionismus fašismu v 90. letech	16
3. Predappio a Casa del Fascio.....	16
3.1. Poválečné chátrání a problémy s revitalizací	17
3.2. Přístupy vyrovnání.....	19
3.2.1. Strana pro otevření muzea - snahy o kritickou reflexi fašistické minulosti	19
3.2.2. Proti otevření muzea.....	22
3.3. Neofašismus.....	24
3.3.1. Neofašismus v Predappiu	24
3.4. Komerční využití	25
3.5. Legislativa	27
Závěr.....	29
Summary	30
Bibliografie:	32

Úvod

Bakalářská práce *Predappio a vyrovnání se s fašismem v Itálii* se věnuje procesu vyrovnání se s fašistickou minulostí na případové studii města Predappio, které slouží jako „místo fašistické paměti“ a můžeme jej tedy zařadit mezi tzv. „složitě dědictví“. Práce se zaobírá místem jako celkem, ačkoliv hlavním bodem, o nějž se celá debata opírá, je plánované muzeum fašismu v budově bývalého ústředí fašistické strany, takzvané Casa del Fascio. Budova je sice momentálně opuštěná a nadále chátrá, město Predappio, jakožto rodiště Benita Mussoliniho, i přesto funguje jako velká turistická atrakce.

Hlavním cílem práce je na konkrétním případě Predappia poukázat na vývoj celého „procesu vyrovnání“, jenž se vztahuje k období od konce druhé světové války po současnost. Kromě toho se práce zaměřuje i na překážky vycházejících ze zmíněného procesu. Tím by dále měla poukázat na problematiku „složitě dědictví“ a jeho možného dopadu na společnost. Práce si klade za cíl zodpovědět otázku, zdali právě „průběh vyrovnání se složitou minulostí“ může vést ke komplikacím v procesu otevření a realizace muzea fašismu. Zároveň se bude snažit nastínit čtenáři možnou příčinu skrze analýzu přístupů práce s fašistickým dědictvím, čímž znázorňuje komplikovanost a různorodost vztahu Italů k dané problematice.

Důvod výběru tématu práce vychází z debaty, která se objevuje po odhalení plánů města Predappio na výstavbu muzea fašismu. Diskuze se rozpoutala nejen na akademické půdě, ale také ve světových médiích. Právě média upozornila širokou veřejnost společně s touto zprávou na kuriozitu místa. Město totiž každoročně hostí na několik tisíc návštěvníků, kteří se zde tradičně sjíždějí na důležitá výročí jako pochod na Řím nebo narození a úmrtí Benita Mussoliniho. Účelem jejich návštěvy je vzdát Mussolinimu hold u jeho hrobky, mnohdy zdviženou pravicí. Neméně častým úkazem ve městě jsou krámky se suvenýry s motivy Mussoliniho a Hitlerovými podobiznami, svastikami či fascies. Kromě každoročních poutí do Predappia, můžeme v Itálii především v 90. letech sledovat nárůst neofašistických hnutí a vzestup pravicových stran, což se rovněž přičítá k dopadům, jež proces vyrovnání na společnost má. Téma je hodno prozkoumání, jelikož přestože akademická obec již několik let sleduje dění v Itálii a zabývá se důsledky fašistické minulosti na dnešní italskou společnost, neexistuje žádná studie, pokrývající proces vyrovnání a jeho dopady na společnost právě na případě Predappia. Výjimkou je autorčina předchozí práce v podobě ročníkové práce ve druhém ročníku bakalářského studia.

Práce se opírá o odbornou literaturu, především v teoretické části, kde se bude soustředit na vymezení pojmů, které jsou pro téma nezbytné. Stěžejním dílem je kniha autorky Sharon Macdonald *Difficult Heritage: Negotiating The Nazi Past In Nuremberg And Beyond*, jež se věnuje případu německého Norimberku. Ačkoli cílem této práce není komparace případu Německa s Itálií, kniha i přesto posloužila jako bohatý zdroj inspirace. Dalšími použitými zdroji jsou odborné články, z nichž nejzásadnější jsou *The Ex-Casa Del Fascio In Predappio And The Question Of The 'Difficult Heritage' Of Fascism In Contemporary Italy* od Simony Storchi a *It Was like Something That You Have at Home Which Becomes so Familiar That You Don't Even Pay Attention to It': Memories of Mussolini and Fascism in Predappio, 1922-2010* od Sofie Serenelli. Oba se věnují prostředí Predappia, ovšem každý z jiného hlediska. První zmíněný článek velmi podrobně popisuje historii budovy Casa del Fascio v Predappiu, zatímco druhý se zabývá historií města a jeho účastí na vytváření kultu osobnosti Benita Mussoliniho.

V druhé části práce k sledování debaty a přístupů k problematice složitého dědictví využívá nejen média a novinové články, ale také různá fóra, blogy nebo oficiální stránky institucí, na nichž jednotliví aktéři projevují své názory. Část zpracovaných zdrojů je v anglickém jazyce, novinové články a internetové příspěvky pak zejména v jazyce italském.

Práce je rozdělená na tři kapitoly, z nichž první se soustředí na teoretické vymezení pojmů a uvedení do tematiky složitého dědictví a vyrovnání se s traumatickou minulostí. Právě v této kapitole se práce snaží objasnit důležitost muzeí v celé problematice a tím i vysvětlit, proč je role muzea v Predappiu tak důležitá. V druhé části se práce věnuje konkrétně případu Itálie, kdy se přes stručné shrnutí poválečného vývoje, snaží nastínit příčiny neúspěšnosti defašizace, a jakým způsobem se dále ubírala debata ve veřejném prostoru. Třetí část představuje stávající plány města Predappio na otevření muzea. Následně analyzuje dosavadní postoje, které se v celé debatě okolo muzea a Predappia jako „místa paměti“ celkově objevují, čímž se snaží zodpovědět na dříve zmíněnou výzkumnou otázku.

1. Složitě dědictví a jeho problematika

Termín, o němž se celá práce opírá, se v anglické literatuře označuje jako „*difficult heritage*“, tedy v doslovném překladu „složitě dědictví“. Více vystihujícím překladem je „složitá“ nebo „traumatická minulost“. V Německu se ale například běžně setkáváme s pojmem „*Vergangenheitsbewältigung*“, což doslovně znamená „vyrovnat se s minulostí“ a v kontextu minulosti Třetí říše a nacismu můžeme narazit i na zkrácené označení „*die Vergangenheit*“, tedy „minulost“.¹ K vysvětlení významu pojmu lze využít již zmíněnou Třetí říši, jelikož se dá říci, že se jedná o přímo ukázkový příklad složitě dědictví. Složitě dědictví je součástí historie, která je pokládána za významnou a důležitou, takřka neopomenutelnou, současně je ale konfrontace s ní pro současnou společnost nepříjemná, a proto může být společností zcela ignorována. Zpravidla se tedy jedná o kapitolu v dějinách, jež je negativní či sporná. Otevírání témat složitě dědictví a jejich diskuse může rozkrývat různé sociální problémy současnosti a vyvolávat rozpory, jejichž intenzita záleží především na tom, jak je společnost připravena se s takovou minulostí vyrovnat. V průběhu let se může vnímání toho, co je a co není složitě dědictví proměňovat, stejně jako celý narativ společně s postupným vývojem a pochopením celé problematiky. Složitě dědictví je důležitou součástí národní identity a kolektivního vědomí, které je důležité nejen pro národ samotný, ale také pro to, jak se reprezentuje svému okolí.²

V kontextu složitě dědictví můžeme rozlišovat dědictví jednak mentální, tedy vědomosti a fakta, a jednak materiální³ - nejčastěji se jedná o nemovitosti v podobě budov, ale spadají sem také sochy, památníky a umělecká díla jako obrazy a fresky. Složitě dědictví však nemusí představovat pouhé fragmenty, ale celá místa jako například města, která jsou spojená s určitou událostí, jež může být traumatická a složitá. Obě složky, jak mentální, tak materiální dědictví, jsou provázané. V obou případech pak přirozeně může dojít k potlačení, nebo minimálně k ignorování skutečnosti. K této problematice se vyjadřuje antropoložka Sharon Macdonald ve své knize *Difficult Heritage: Negotiating the Nazi Past in Nuremberg and Beyond*, kde upozorňuje na riziko, jež zamlčená minulost může představovat. Především se kloní k názoru, že jakkoli zamlčovat minulost nemá cenu, jelikož se s velkou pravděpodobností vynoří

¹ Sharon Macdonald, *Difficult Heritage: Negotiating The Nazi Past In Nuremberg And Beyond* (London: Routledge, 2009): 6.

² Sharon Macdonald, „Is ‘Difficult Heritage’ Still ‘Difficult’?: Why Public Acknowledgment of Past Perpetration May No Longer Be So Unsettling to Collective Identities“, *Museum International* 67, č. 1–4 (leden 2015): 6–7, <https://doi.org/10.1111/muse.12078>.

³ Macdonald, *Difficult Heritage: Negotiating The Nazi Past In Nuremberg And Beyond*, 2.

v podobně jiného problému. V souvislosti s nedávnými událostmi se dopady mohou projevit i po několika letech či celých dekádách. Co se týče problematiky starší historie, může být na povrch opět vynesena různými skupinami, jejichž cílem je podobným událostem v budoucnosti předcházet.⁴

Důraz na jakési smíření se s vlastní minulostí se nejvíce objevuje zhruba v 80. a 90. letech. Většinou se jednalo o země, v jejichž dějinách figurují autoritativní režimy, nebo jakékoliv jiné represe a události, jež bychom mohli popsat jako traumatické. Kromě zemí sovětského bloku se zde řadí například také Kambodža, která se pomocí muzeí genocidy snažila otevřít debatu o vyrovnání se s traumatem režimu Rudých Khmerů, nebo třeba Jihoafrická republika a muzea apartheidu. Podobně na tom byly i Spojené státy americké s problematikou otroctví. V západní Evropě se složitým dědictvím můžeme setkat především u vyrovnání se s fašismem a nacismem, a to nejen v Itálii a Německu. Podobně je na tom i Francie s minulostí vichystické Francie. V neposlední řadě lze do složitého dědictví zařadit také evropský kolonialismus.⁵

1.1. Muzea jako prvek v procesu vyrovnání

Jak lze pochopit z výše uvedených řádků, častým krokem v procesu vyrovnání se se složitou minulostí a jejím dědictvím bývá otevření muzeí zabývajících se danou tematikou. Muzeum tak může sloužit jako informační prostředek a tím otevřít různé možnosti debaty, velmi však záleží na tom, jak je téma zpracováno a vykládáno. Například v článku Sulamith Graefenstein můžeme sledovat tři prvky, jež se opakují ve třech muzeích, která se zaobírají problematikou holocaustu a lidských práv. Mezi dané prvky se řadí přiznání viny za vykonané činy, většinou mluvíme o násilí, nebo v případě jmenovaných muzeí se jedná spíše o neúspěšnou obranu obyvatel před násilím. Dalším bodem je projev úcty obětem násilí, nebo těm, kteří se proti němu postavili. V posledním bodě se všechna tři muzea soustředí na momentální situaci, kdy se s vděčností za demokracii obrací k aktuálním problémům, jakými je například uprchlická krize. Celkově je tedy jejich cílem uctít památku obětí a posílit informovanost a vzdělanost ve společnosti, a tím v ní probudit zájem o debatu o dalších zásadních tématech a případně sebereflexi.⁶

⁴ Macdonald, *Difficult Heritage: Negotiating The Nazi Past In Nuremberg And Beyond*, 2.

⁵ Macdonald, „Is ‘Difficult Heritage’ Still ‘Difficult’?“, 8–12.

⁶ Sulamith Graefenstein, “The Memory Imperative As A Narrative Template: Difficult Heritage At European And North American Human Rights Museums”, online, *International Journal Of Heritage Studies* 26, no. 8 (2020): 771, <https://doi.org/10.1080/13527258.2019.1693414>.

Dalším důležitým faktem, který je potřeba si v souvislosti složitého dědictví uvědomit, je ten, že pokud mají muzea budit diskuze a zamyšlení nad důležitými tématy, je nutné se oprostit od zakořeněné představy muzeí jako prostředku k uctění památky a k oslavě. S tím se typicky setkáváme u Síní slávy, uměleckých muzeí či muzeí věnovaným přímo určitým osobnostem, jako tomu je například u Muzea Bedřicha Smetany v Praze. Názor, opírající se o takový dojem, pak většinou slouží jako protiargument v debatě ohledně otevření jistých expozicí, například ideologicky zaměřených.⁷ Tak je tomu ostatně i v samotném případě Predappia, kterému se budu věnovat individuálně v nadcházejících kapitolách.

Pakliže mluvíme o muzeích a jejich návštěvnících, je třeba podotknout i to, že samotná místa složitého dědictví jsou velmi často turistickými atrakcemi. V druhé polovině 20. století a na začátku 21. století návštěvníků míst s traumatickou minulostí značně přibýlo. Kromě toho, že se sít' míst, jež můžeme označit za složitá dědictví, rozšířila a více otevřela veřejnosti, rozšířil se také fenomén turismu na místa s traumatickou a násilnou minulostí, často spojených se smrtí. V literatuře je tento fenomén definován jako *thanatotourism*, neboli temná turistika.⁸

Motivy návštěv takových míst se sice mnohdy mění, ale obecně vzato se ve většině případů jedná o návštěvníky se zájmem o historii. Místa složitého dědictví však mohou být vnímána také jako místa pro socializaci. S takovým případem se lze setkat například u areálu na Zeppelinově pláni v Norimberku nebo Stadio dei Marmi v Římě.⁹ V takových situacích si lidé přímo neasociují dané místo s traumatickou minulostí, nebo ideologií, kterou budovy a místa teoreticky zastupují. To však nutně neznamená, že by si spojitosti nebyli vědomi, právě naopak. Jedná se spíše o přesvědčení, že místa nemusí nutně sloužit jenom jako památníky, nebo zcela chátrat.

Velká část respondentů ve výzkumu Sharon Macdonald, na němž pracovala právě v Norimberku, prohlašuje, že provázání samotného místa se stálou expozicí je velmi dobrým řešením, které navíc splňuje obecný předpoklad, že tato místa by měla nejen informovat společnost a předávat jí dále fakta ohledně daného místa, nebo období, ale také v ní vzbuzovat emoce.¹⁰ Ty mohou být v zásadě vzbuzeny, pokud jedinec ví, o jaké místo se jedná a jaký je

⁷ Simona Storchi, "The Ex-Casa Del Fascio In Predappio And The Question Of The 'Difficult Heritage' Of Fascism In Contemporary Italy", online, *Modern Italy* 24, č. 2 (2019): 149, <https://doi.org/10.1017/mit.2019.8>.

⁸ Macdonald, „Is 'Difficult Heritage' Still 'Difficult'?", 17.

⁹ Nick Carter a Simon Martin, „The Management and Memory of Fascist Monumental Art in Postwar and Contemporary Italy: The Case of Luigi Montanarini's *Apotheosis of Fascism*", *Journal of Modern Italian Studies* 22, č. 3 (27. květen 2017): 352, <https://doi.org/10.1080/1354571X.2017.1321933>.

¹⁰ Macdonald, *Difficult Heritage: Negotiating The Nazi Past In Nuremberg And Beyond*, 164-168.

kontext jeho minulosti, a tento krok je tedy úzce spjat s informovaností. Zde je ovšem opět poměrně důležitý obsah informací a také způsob, jakým jsou publiku podány.

1.1.1. Příklad muzea ve vile Torlonia

Právě formulace obsahu je častým úskalím, přičemž následně dochází k tomu, že se výsledek zcela míjí s původním účelem. Konkrétním příkladem je vila Torlonia v Římě, jež sloužila od roku 1925 až do roku 1943 jako sídlo Benita Mussoliniho a jeho rodiny. V roce 1978 byla vila a její okolí zpřístupněna veřejnosti a po rekonstrukci v roce 2006 zde bylo zřízeno také muzeum. Problém, na který poukazuje autorka článku *From Iconoclasm To Museum: Mussolini's Villa In Rome As A Dictatorial Heritage Site*, Flaminia Bartolini, souvisí právě s pojednáním expozice, jež se zabývá čistě historií vily a okolí. Mussoliniho rodina je zde vykreslena pouze jako další obyvatelé rezidence a nikoli jako rodina diktátora.¹¹ V další části se můžeme účastnit prohlídky Mussoliniho bunkru, ani zde se však nesetkáme s detailnějším pojednáním fašismu, k dispozici jsou pouze povrchní informace o druhé světové válce bez jakéhokoliv širšího kontextu, nebo větší zmínce o fašistickém režimu v Itálii.

Z této situace tedy vyplývá, že pouhým otevřením míst složitého dědictví veřejnosti, stejně jako následnou snahou o jejich přeměnu v něco pozitivního a komfortního, se problém vyrovnání nevyřeší. Naopak, pokud se taková prezentace stane národním narativem, může dojít až ke zkreslení historických faktů. Zároveň se to jeví jako snaha o omluvnou verzi minulosti, což znamená, že národ není schopen čelit své vlastní historii.¹² Bartolini ve svém článku uvádí hned několik nedostatků, z nichž nejpodstatnějším je, že expozice nevyzývá k debatě a snaží se naopak jakékoliv kontroverzi vyhnout. Také zmiňuje, že žádný z dotázaných návštěvníků si nespojoval návštěvu vily s traumatem fašistického režimu, nebo druhé světové války a její temnou historií.¹³ To sice, jak již bylo zmíněno, nemusí být nutnou podmínkou, zároveň se ve společnosti vyskytuje jev, kdy se vytváří asociace brutality i v místech, která s ní přímo spojena nejsou, například spojení holocaustu s vilou ve Wannsee.¹⁴

U takového místa, jako je vila Torlonia, se tedy očekává alespoň minimální uvědomění a propojení jednotlivých historických událostí v mysli návštěvníka, ačkoliv i zde musíme vzít

¹¹ Flaminia Bartolini, "From Iconoclasm To Museum: Mussolini's Villa In Rome As A Dictatorial Heritage Site", *Martor* 23, (2018): 170-172.

¹² Bartolini, "From Iconoclasm To Museum: Mussolini's Villa In Rome As A Dictatorial Heritage Site", 172.

¹³ *Ibid.*, 172.

¹⁴ Macdonald, *Difficult Heritage: Negotiating The Nazi Past In Nuremberg And Beyond*, 3.

v úvahu vývoj událostí a fakt, že vyrovnání je procesem zdlouhavým. To, že k němu zatím nedošlo, neznamená, že se tak nestane v budoucnosti. Jako příklad může opět posloužit Německo, kde je nacistická minulost nezpochybnitelná, ale i přesto se tam vyskytují rozdíly ve vnímání viny. Celkové vyrovnání a smýšlení o minulosti bylo ovlivněno především rozdělením Německa a rozdílným zastoupením ideologických názorů, kdy se Německá demokratická republika rozhodla zastávat postoj antifašismu a kladla silný důraz především na komunistické politické vězně. Oproti tomu v západním Německu se debata začala rozvíjet po letech ticha a zapomnění až v průběhu 60. let zkoumáním a sebereflexí. Teprve po spojení, byli Němci schopni najít společný narativ a opustit tak roli, v níž sami sebe popisovali jako oběť.¹⁵

Jedním z dalších důvodů pro otevření muzea a informování společnosti o traumatické a složité minulosti jsou obavy z opakování podobných událostí. Muzea, jak již bylo řečeno, by měla vyvolávat otázky a donutit jedince k zamyšlení. U muzeí je zároveň důležité, aby prezentovala fakta a pokud možno se vyvarovala zabarvení a „černo-bílému“ narativu.

2. Vyrovnání se s fašismem v Itálii

Na rozdíl od Německa byla jakákoliv možná debata, týkající se fašistické minulosti v Itálii zastíněna vývojem poválečných událostí. Celkové smíření se s fašismem a druhou světovou válkou se odráží už jen ve vnímání samotné druhé světové války, kdy pro Italy jsou mnohem více klíčové události po vylodění Spojenců a následném uzavření příměří. Tato část objasňuje, jakým způsobem se poválečná situace v Itálii vyvíjela, jelikož to je pro pozdější a také momentální stav přístupu Itálie k dědictví fašismu zásadní.

S postupujícími spojeneckými vojsky z jihu a německými ze severu, kde navíc důležitou roli sehrály odbojové skupiny a nedlouho trvající Republika Salò, se země ocitla v situaci podobné občanské válce, a tudíž se do podvědomí italské společnosti zapisuje toto období jako jeden ze zásadních bojů, v nichž Itálie figurovala. Kvůli celkově dosti nepřehledné a složité situaci není úplně jednoduché označit viníka, na jehož ramena by padla zodpovědnost za fašistický režim, jenž v zemi do roku 1943 fungoval.¹⁶ Navíc nedlouho po osvobození se díky situaci ve světě a studené válce, mění role a zápornou stranou tak nejsou už jenom fašisté, ale také komunisté. K ukončení jakékoliv spolupráce mezi antifašistickými stranami došlo po vyloučení

¹⁵ Macdonald, „Is ‘Difficult Heritage’ Still ‘Difficult’?“, 12.

¹⁶ Hannah Malone, „Legacies of Fascism: Architecture, Heritage and Memory in Contemporary Italy“, *Modern Italy* 22, č. 4 (listopad 2017): 448, <https://doi.org/10.1017/mit.2017.51>.

levicových stran z vlády v roce 1947, vyhlášení nové ústavy v roce 1948 a následujících prvních volbách v dubnu 1948, v nichž se s úspěchem setkali křesťanští demokraté. Ve společnosti došlo k dalšímu obratu a k antifašismu se přidalo vymezení proti komunismu.¹⁷ Itálie se tedy dále v poválečném období projevovala pod ochranou Spojených států a Velké Británie, jež ji vnímali jako dobrého spojence proti bolševismu, spíše jako oběť válečných zločinů, než jako jednoho z pachatelů.

2.1. Mýtus „italiani brava gente“

K vyvinění Italů mimo jiné přispěl také národní mýtus „*italiani brava gente*“ - tedy doslova hodného italského národa. Ten se poprvé ve společnosti objevuje na konci 19. století v kontextu s pokusem o kolonizaci v severní Africe, která byla okolí prezentována jako „přínos civilizace“.¹⁸ Nicméně mnohem častěji se s tímto označením můžeme setkat právě po druhé světové válce, kdy dochází snad možná k jediné debatě ohledně potrestání válečných zločinů, spáchanými Itálií. Počáteční reakcí antifašistických stran, mezi něž patřili komunisté, socialisté, křesťanští demokraté, liberálové a akční strana (Partito d'Azione) byla jednomyslná shoda, týkající se předání válečných zločinců, Mussolinim počínaje, Spojencům. Ještě v květnu 1944 tento příslib figuroval v zahraničněpolitické deklaraci adresované národům, jež byly v minulosti Mussolinim napadeny.¹⁹

Po osvobození Říma v období od července do listopadu roku 1944 a vytvoření vlády Ivana Bonomiho, se levice stále držela odhodlání válečné zločince a vysoce postavené představitele režimu potrestat. Dokonce byl pro tento účel zřízen Vysoký komisariát pro sankce proti fašismu.²⁰ Za válečné zločiny způsobené mimo území Itálie, především na území Jugoslávie a Řecka, bylo zatčeno jen několik režimních představitelů, například Maria Rotta, bývalý velitel 2. armády v Jugoslávii a jedna z nejvlivnějších postav vojenského zřízení fašistické Itálie, nebo vysoký komisař pro Lublaň Giuseppe Lombassa. Veškerá snaha levicových stran předvést válečné zločince před soudy však ztroskotala kvůli odporu druhé strany, sestávající z armády, monarchie a umírněných antifašistických stran, podporovaných britskou vládou. Především

¹⁷ Luca La Rovere, „Interpretations of Fascism as a Political Religion in Post-Fascist Italy (1943–1948)“, *Politics, Religion & Ideology* 15, č. 1 (2. leden 2014): 27, <https://doi.org/10.1080/21567689.2013.849589>.

¹⁸ Paolo Favero, „Italians, The “Good People”: Reflections On National Self-Representation In Contemporary Italian Debates On Xenophobia And War“. Online. *Outlines - Critical Practice Studies* č. 2 (2010):140.

¹⁹ Filippo Focardi a Lutz Klinkhammer, „The Question Of Fascist Italy's War Crimes: The Construction Of A Self-Acquitting Myth (1943-1948)“, online, *Journal Of Modern Italian Studies* 9, č. 3 (2004): 331.

²⁰ *Ibid.*, 330-331.

král a jeho okolí, společně s několika antifašistickými stranami, se snažili zastat představitelů armády a očistit jejich jméno. Později ti samí aktéři zapříčinili krizi Bonomiho vlády a následné nahrazení dvou největších příznivců takzvaného očištného procesu defašizace, Carla Sforzu a Maura Scoccimaru.²¹

Tlak na předvedení válečných zločinců před soud byl vyvíjen nejen z vnitřních řad vlády, ale také ze zahraničí, zejména ze strany Spojených národů a Jugoslávie, která na základě vlastních sestavených seznamů požadovala vydání všech jmenovaných osob a následné potrestání.²² Proti tomu, aby váleční zločinci byli vydáni a souzeni mimo území Itálie, se postavil především tehdejší italský tisk, podle jehož slov by vydání válečných zločinců znamenalo, že Itálie není dostatečně kompetentní k tomu, aby dokázala vykonat soudní procesy sama. Kromě tohoto tvrzení se s podobnou kritikou velká část deníků opřela také do Německa, jež se v té době potýkalo s Norimberskými procesy. Častými argumenty, jimiž se snažili odlišit od Německa a kterými se snažili podložit, proč by neměly soudy italských válečných zločinců probíhat v jiné zemi nebo vůbec před mezinárodním tribunálem, bylo tvrzení, že se Itálie od fašismu osvobodila sama a současná vláda je čistě antifašistická a schopna sama posoudit koho poslat před soud a koho či nikoliv.²³

Itálie dále pokračovala ve strategii, v níž se snažila minimalizovat svou odpovědnost a celkovou účast v bojích Osy, po boku Třetí říše a Japonska. Po celou dobu vyjednávání mírových dohod zdůrazňovala své spojení se státy OSN v pozdějším boji proti fašismu a nacismu. V této chvíli se italské armády a jejich příslušníků začaly zastávat také ostatní levicové strany. Ve snaze zbavit se veškeré viny se Italové velmi často přikláněli k obviňování Mussoliniho a nacistického Německa. Často tak docházelo ke srovnávání německých vojáků a jimi způsobených hrůz s těmi italskými, kteří v podstatě „*byli špatně vyzbrojeni, katapultováni proti své vlastní vůli do šílené války, jako vojáci, kteří sympatizovali s lidem, napadených zemí, pomáhající jim proti hladu a bídě sdílením toho mála, co sami měli a především je ochraňovali před hrůzami a násilím německých vojáků, což zachránilo mnoho životů, jako tomu bylo například u Židů...*“²⁴ Dokonce i počáteční násilné působení černých košil bylo odůvodňováno tak, že se jednalo o imitaci německého chování strhnutým davem.

²¹ Focardi a Klinkhammer, “The Question Of Fascist Italy's War Crimes: The Construction Of A Self-Acquitting Myth (1943-1948)”, 332.

²² Effie G.H. Pedaliu, „Britain and the ‘Hand-Over’ of Italian War Criminals to Yugoslavia, 1945–48”, *Journal of Contemporary History* 39, č. 4 (říjen 2004): 508–9, <https://doi.org/10.1177/0022009404046752>.

²³ Focardi a Klinkhammer, “The Question Of Fascist Italy's War Crimes: The Construction Of A Self-Acquitting Myth (1943-1948)”, 333-334.

²⁴ *Ibid.*, 336.

Následně se v literatuře začal vyskytovat jev, kdy došlo k oddělení pojmů „fašisté“ a „Italové“. Kupříkladu v jedné z pasáží knihy Luigiho Longa *Boj národa* je zmíněno „*Nikdy to nemohli být pěšáci, alpinisté, nebo bersaglieri (ostrostrělci), kteří by se řídili rozkazy jako vypálit vesnice, nebo střílet ženy a děti: tohle byly činy, které by mohli vykonat pouze Němci a fašisté.*“²⁵ Dalším příkladem z literatury jsou memoáry, vycházející v období let 1946 a 1947, v nichž dochází k obhajobě italských vojáků a jejich činů mimo italské území. I zde se veškerá vina přenesla na Němce, případně chorvatskou Ustašu, nebo dokonce jugoslávské partyzány, kteří údajně představovali pro místní obyvatele větší nebezpečí.²⁶ Literatura poválečného období rozhodně nebyla jediným místem, kde bychom se s mýtem hodných italských vojáků setkali. Velmi často se také vyskytovala v audiovizuálních médiích. Například v roce 1964 vznikl snímek s názvem „*Italiani brava gente*“ režiséra Giuseppe De Santise, popisující postup italských vojsk na východní frontě.²⁷ Ve filmu jsou opět vojáci italské armády vyobrazeni, jako ti „*hodní, lidští a nevinní*“.²⁸ Neustále opakující se mýtus se tedy vepsal do paměti italského lidu, který až do nedávna pokládal tento výklad za jediný možný.

2.2. Vývoj válečných soudů v Itálii

Během vyjednávání mírových smluv v Paříži v roce 1946 musela italská vláda počítat s určitými sankcemi, ať už ve formě územních změn, válečných reparací, nebo vymezením práva trestat válečné zločince. Územní a ekonomické aspekty míru ve skutečnosti značně souvisely s otázkou vydání válečných zločinců. Postupně však došlo k rozpadu levicového bloku, což bylo způsobeno především náklonností komunistické strany ke Kominformě a sdílenými sympatiemi s Jugoslávií, která si nadále stála za svým stanoviskem vydání a potrestání válečných zločinců.²⁹ Ještě v prosinci 1947 a lednu 1948 zaslala Jugoslávie celkem čtyři dokumenty ohledně vydání válečných zločinců a mezitím celou záležitost několikrát projednala s komisí pro válečné zločiny Spojených národů.

Na seznamu 730 osob, jež Jugoslávie požadovala, se objevili i takoví, kteří v té době již figurovali na poměrně vysokých politických postech. Ačkoli se Itálie ujala prošetřování

²⁵ Ibid., 337.

²⁶ Pedaliu, „Britain and the ‘Hand-Over’ of Italian War Criminals to Yugoslavia, 1945–48”, 508.

²⁷ Giuseppe De Santis, *Italiani brava gente*, Drama, History, War (Coronet s.r.l., Galatea Film, Mosfilm, 1964).

²⁸ „‘Italiani Brava Gente’ as a Transmedial Phenomenon”, *Interdisciplinary Italy* (blog), 2. říjen 2018, <http://www.interdisciplinaryitaly.org/italiani-brava-gente-transmedial-phenomenon/>.

²⁹ Pedaliu, „Britain and the ‘Hand-Over’ of Italian War Criminals to Yugoslavia, 1945–48”, 512.

a objasňování obvinění, tak v konečném důsledku nebyl nikdo z válečných zločinců na území Itálie odsouzen ani nebyl vydán jinému státu. Mnoha stíhaným osobám se naopak podařilo utéct.³⁰ Před soud se ale například dostalo několik příznivců jedné z fašistických skupin, kvůli obvinění z terorismu. Do vězení se dostalo jen 13 z nich.

Problém, na nějž lze narazit u tohoto případu, opět souvisí s neúspěšnou defašizací. Velká část byrokratického aparátu fašistické Itálie se přenesla do nové demokratické republiky a společně s ním přešla i velká část státních zaměstnanců, mezi nimiž byli například i soudci³¹. U těch se pak často vyskytovala podezření ohledně jejich sdílených sympatií s bývalým režimem.³² Éra fašistické nadvlády v Itálii označovaná jako „ventennio“ (označení pro období 1922-1943) je tedy vnímána bez většího vzrušení pouze jako další historické období.³³ S následujícími událostmi ve světě opadl i veškerý tlak ze strany Británie a Spojených států, které se spíše soustředily na Itálii jako na spojence ve Studené válce.³⁴

2.3. Debata o fašismu

Silný dopad na vyrovnání lze zaznamenat také v akademické obci a mezi intelektuály, jež se zpracováním fašismu zabývali spíše po teoretické stránce, než po praktické. Logicky existuje hned několik interpretací a teorií, které se snaží fašismus a jeho původ a působení vysvětlit. Následující část by měla alespoň z části nastínit, jak se promítnul proces vyrovnání do různých odvětví, jakým je právě teoretického zpracování. Zároveň by měla znázornit komplikovanost celé situace, jež vede k obecnému nesouhlasu i v odborných kruzích. K tomu se může vázat předpoklad, z něhož vychází, že pokud nebude panovat shoda mezi odborníky, těžko může dojít ke konsenzu ve zbytku společnosti.

Ihned po pádu režimu došlo k politickému přeorientování společnosti a z debaty ohledně fašismu a jeho minulosti sešlo s důrazem na budoucnost. Nově nabyté demokratické postavení země bylo vystavěno na antifašistickém mýtu lidu, jenž byl po celou dobu v tiché opozici proti

³⁰ Focardi a Klinkhammer, “The Question Of Fascist Italy's War Crimes: The Construction Of A Self-Acquitting Myth (1943-1948)”, 340-343.

³¹ Malone, „Legacies of Fascism“, 448–49.

³² Andrea Mammone, “The Black-Shirt Resistance: Clandestine Fascism In Italy, 1943-50”, online, *Italianist* 27, č. 2 (2007): 293-296, <https://doi.org/10.1179/026143407X234185>.

³³ R.J.B. Bosworth, “Coming To Terms With Fascism In Italy”, online, *History Today* 55, č. 11 (2005): 18-19.

³⁴ Favero, “Italians, The “Good People”: Reflections On National Self-Representation In Contemporary Italian Debates On Xenophobia And War”, 145-147.

režimu.³⁵ Tuhle následnou a téměř okamžitou transformaci společnosti na antifašistickou s přesvědčením, že veškerý fašismus byl vymýcen odbojem a Spojeneckými silami, lze dle Lucy La Rovere přirovnat k chameleonovi.³⁶

La Rovere dále uvádí, že pouze minimální část intelektuální vrstvy si byla hned po válce vědoma nutnosti reflektovat minulost fašistického režimu. Velká část této skupiny sestávala z mladší generace a ve společnosti bylo jejich počínání vnímáno spíše jako sabotování nového demokratického systému.³⁷

2.3.1. Fašismus jako politické náboženství

Na interpretaci fašismu jako politického náboženství je možné narazit už před druhou světovou válkou. Po pádu režimu a konci války byla tato teorie rozšířená především mezi katolickými intelektuály nebo mezi bývalými fašisty, již se jednak tímto pokusili snížit svou zodpovědnost za fašistickou minulost, jednak se pokoušeli najít racionální vysvětlení svého dřívějšího příklonu ke straně. Ačkoli církev plně legitimizovala Mussoliniho režim, byli to právě mladí křesťanští intelektuálové, kteří vnímali hrozbu fašismu již ve 30. letech a katolické deníky věnovaly diskuzi na téma kolektivní viny značný prostor.³⁸ Předpokládaný důvod jejich bádání a usilování o debaty o přijetí kolektivní viny plynul z odvrácení společnosti od víry a církve, kterou v minulosti nahradila strana.³⁹ Mezi jedny z publikujících se například řadil také Aldo Moro, který už od roku 1944 publikoval o nedávné historii Itálie. Mimo to své příspěvky mířil ke zpytování svědomí národa a snažil se také vysvětlit fašismus jako politické náboženství. Ve své recenzi na knihu amerického novináře Herberta Matthewse *Ovoce fašismu* reagoval především na Matthewsův názor, týkající se fašistické doktríny a jeho mýtu, jež dle něj byla pouhou zástěrkou, za kterou se skrývala hrubost celé diktatury. Moro naopak vnímal u fašistické doktríny její ambici na úplné nahrazení tradičního náboženství, především v definování podstaty života obyčejných lidí.⁴⁰

³⁵ Hugo García et al., ed., *Rethinking antifascism: history, memory and politics, 1922 to the present* (New York: Berghahn Books, 2016), 258.

³⁶ La Rovere, „Interpretations of Fascism as a Political Religion in Post-Fascist Italy (1943–1948)“, 25.

³⁷ Ibid.

³⁸ Luca La Rovere, „The ‘Examination of Conscience’ of the Nation: The Lost Debate About the ‘Collective Guilt’ in Italy, 1943–5“, *Totalitarian Movements and Political Religions* 9, č. 2–3 (červen 2008): 190–91, <https://doi.org/10.1080/14690760802094826>.

³⁹ La Rovere, „Interpretations of Fascism as a Political Religion in Post-Fascist Italy (1943–1948)“, 30.

⁴⁰ Ibid., 35.

Další skupinou, která se pokusila o jakousi interpretaci fašismu ihned po válce byli bývalí fašisté. Část z nich se pokusila najít příčinu svých předešlých sympatií k Mussoliniho ideologii a podat kritické vysvětlení svého chování. La Rovere ve svém článku uvádí práci Uga Spirita a zejména pak Vittoria Zinconeho, který ve svých publikacích na konci 40. let popsal pomocí komparativního přístupu politický styl totalitních režimů i se zohledněním role symbolů a liturgií při vytváření kolektivní role. Zincone dále poukázal na osamělost člověka v moderní době a jeho tendenci tíhnout k různým skupinám, kdy právě účastí na masových rituálech dochází k upevnění kolektivu. Přišel také s teorií italského fašismu jako totalitního systému, jenž je založený na stranickém státě – tedy státě v němž strana přejímá pravomoci státu.⁴¹ Zincone byl však za své názory a závěry ve své době velmi často kritizován, především za jeho přirovnání komunismu k fašismu a nacismu a vyjádření, že se jedná ve všech třech případech o totalitní režimy. V dnešní době je brán jako podstatný zdroj pro následující generace historiků a filozofů jako Jacob Talmon, Goerge Mosse nebo Emilio Gentile.⁴²

2.3.2. Renzo De Felice a Rozhovor o fašismu

Další jméno, s nímž se můžeme v kontextu debaty o fašistické minulosti setkat, Renzo De Felice, italský historik, jenž je autorem rozsáhlého životopisu Benita Mussolini. V roce 1975 vydal stěžejní dílo *Intervista sul Fascismo* (Rozhovor o fašismu), kvůli čemuž se stal terčem kritiky. Samotný De Felice tvrdil, že jeho cílem bylo diskuzi vyvolat. V pozdějších publikacích je označován jako jeden z prvních, kdo měl odvahu popsat detailně celý příběh italského fašismu a popsat tak kulturní prostředí, s kterým se sám musel vyrovnat. Už po vydání jeho předchozí knihy pojednávající o židech v Itálii se setkal s kritikou. V jeho podání totiž fašismus a jeho rasové útlaky spočívaly na souhlasu celého lidu, jenž se proti nim nikdy neohradil.⁴³

Dle De Feliceho úvah je třeba fašismus rozdělit na režim a hnutí. Pod režimem chápe období vlády Benita Mussoliniho, zatímco jako fašistická hnutí vnímá hnutí středních vrstev. Toto hnutí definoval jako revoluční, jelikož se během období fašismu objevuje touha utvořit něco nového a poprvé se mobilizují masy k tomu, aby došlo ke změně. Tendenci k tomu se posouvat vpřed lze sledovat také při porovnání nacismu a fašismu, kdy vize „nového člověka“ má právě

⁴¹ Ibid., 40.

⁴² Ibid., 42–43.

⁴³ Michael A. Ledeen, „Renzo De Felice and the Question of Italian Fascism“, *Society* 38, č. 4 (květen 2001): 76, <https://doi.org/10.1007/s12115-001-1027-4>.

motivovat společnost k lepšímu „já“.⁴⁴ Poznamenává také fakt, že většina Italů se přiklonila k fašismu z důvodu ochrany před nebezpečím, než že by jej vnímali jako cestu k pozitivním zítřkům. Celkově vyvrací marxistickou teorii, která fašismus vnímá jako reakci západu na Velkou říjnovou revoluci v Rusku. Vznik diktatur v Evropě teorie vysvětluje krizí kapitalismu a následnou násilnou mobilizací nižších středních vrstev. Svou opozicí k marxistické teorii si později De Felice vysloužil další kritiku. Sám později upozornil na nemožnost vyjádřit nemarxistický názor v silně marxistickém prostředí, jímž byl obklopen.⁴⁵

Ostatně reakce na jeho dílo *Rozhovor o fašismu* na sebe nenechaly dlouho čekat. Italský historik Giuliano Procacci, klonící se spíše k teorii marxismu vyjádřil své ohromení z De Feliceho tvrzení, týkající se fašismu a jeho cíle vytvářet nové hodnoty. K tomu se přidal britský historik Adrian Lyttelton, který zkritizoval zaměnění myšlenky fašistického vitalismu s osvícenstvím. Procacci byl dále překvapen z propojení fašistického hnutí s francouzskou revolucí, na čemž De Felice vysvětloval původ revolučních myšlenek fašismu. Procacci jako většina členů komunistické strany vnímal fašismus a jeho původ jako reakci na ruskou revoluci. Navíc na rozdíl od De Feliceho vnímali všichni ideologii fašismu spíše jako „zmatenou a dezorientovanou“⁴⁶. Nicméně i přesto Procacci souhlasil s tvrzením, že je nutné se vyrovnat s fašistickou minulostí. Dalším předmětem nesouhlasu byla De Feliceho představa o konci fašismu, jelikož on sám neviděl přetrvání fašismu podobě neofašismu jako všichni ostatní, nýbrž zastával názor, dle nějž existence fašismu skončila s druhou světovou válkou. Dnešní takzvaný neofašismus pokládal spíše za pravicový extrémismus, a tudíž se dle jedná o neonacismus.⁴⁷

Vůbec nejčastější kritikou však bylo obvinění De Feliceho z rehabilitace a sympatizování s ideologií fašismu, i přesto, že toto tvrzení vždy popřel. Během svého života také několikrát prohlásil, že i jeho názory se postupně mění a vyvíjejí, tudíž jeho tvrzení nemusí být zcela konzistentní.⁴⁸

⁴⁴ Michael A. Ledeen, „Renzo de Felice and the Controversy over Italian Fascism“, *Journal of Contemporary History* 11, č. 4 (1976): 270–74, <http://www.jstor.org/stable/260199>.

⁴⁵ *Ibid.*, 272.

⁴⁶ *Ibid.*, 274.

⁴⁷ *Ibid.*, 272.

⁴⁸ García et al., *Rethinking antifascism*, 260.

Jeho zastánci často poukazovali na stranickou příslušnost, kterou člověk musel mít, aby se v tehdejší době mohl otevřeně vyjadřovat. Vybraní jedinci, dle nich, pak stejně o dané problematice psali umírněně a s notnou opatrností, aby nedošlo k pobouření společnosti.⁴⁹

Kritika vůči De Felicemu se uklidnila až v červnu roku 1975, kdy vyšel příspěvek spisovatele Giorgia Amendoly v plátku italské komunistické strany l'Unità. Přestože Amendola začal slovy, jimiž vyjádřil svůj nesouhlas s De Feliceho interpretací, ve zbytku textu se autora zastával i v záležitosti revoluce a fašismu. Kromě toho taky zdůrazňuje to, čeho se De Felice ve své práci pouze dotkl, a to, že většina těch, kteří byli unesení revoluční myšlenkou fašismu, se později přidala k antifašismu. Proti kritice a nařknutí De Feliceho z rehabilitace fašismu argumentoval „*ignorováním historie fašismu, se jeden odsoudí k tomu, aby nepsal ani o antifašismu. Musíme si přestat myslet, že studie fašismu by mohla vést k jeho rehabilitaci.*“⁵⁰

Pokud se vrátíme zpět k De Feliceho myšlenkám, jednou z nich byly rozdíly mezi Německem a Itálií, ohledně čehož se vedla také celá debata. De Felice svůj názor podkládal tvrzením založeném na výtkách, jež měl Mussolini k Hitlerovi.⁵¹ Přidání se k Ose bylo pouze ze strachu z Německa. Dokonce i postoj veřejnost byl k nacismu ve 30. letech velmi nelibý. Důraz klade taky na dlouhou tradici antifašismu, která dle něj v Německu vůbec nebyla.⁵² Konečně autor článku Michael Leeden konstatuje, že se role odboje a antifašismu příliš zveličila. Zejména v literatuře, kde jsou tyto směry popsány jako přesné opaky. Ačkoli jsou základy obou mýtů pravdivé, tak postupně došlo k přehánění, čímž dochází k přeceňování antifašismu a naopak podceňování fašismu.⁵³

Celá debata a neustálý vývoj týkající se prezentace fašismu ve společnosti je mnohem rozsáhlejší a také mnohem složitější. Nejednotný přístup a interpretace fašismu v minulosti, přetrvávají až do dnešní doby 21. století, kdy opět dochází k rozkrývání další debaty. Do ní se promítá minulost a nevyřešená otázka postoje Itálie k fašismu. Další rozvoj této diskuze můžeme sledovat právě na případu Predappia, jemuž se práce věnuje v následující kapitole.

⁴⁹ Ledeen, „Renzo de Felice and the Controversy over Italian Fascism“, 276.

⁵⁰ Ibid., 277.

⁵¹ García et al., *Rethinking antifascism*, 260–62.

⁵² Ledeen, „Renzo de Felice and the Controversy over Italian Fascism“, 281–82.

⁵³ Ibid., 282.

2.3.3. Revizionismus fašismu v 90. letech

V 90. letech se můžeme setkat s revizionismem v celé západní Evropě, nejen v Itálii. Pro tu byla klíčovým momentem akce *Mani Pulite* po skandálu Tangentopoli v roce 1992. S pádem staré antifašistické vlády se začala ve společnosti objevovat nejistota, na kterou postupně navázala nová vláda složená především z pravicových stran jako *Forza Italia*, *Lega Nord* nebo dokonce *Alleanza Nazionale*, která vznikla v roce 1994 z původní MSI. Posléze se v italské společnosti začala objevovat kritika antifašismu a odboje, jehož činy byly srovnávány s těmi fašistickými.⁵⁴ Tím došlo k jakési rehabilitaci fašismu a celkové trivializaci celého režimu. To vše bylo ještě více umocněno působením médií, která se zasadily o zmírnění obrazu fašismu. Ať už se jednalo o knížky, filmy nebo rozhovor s Alessandrou Mussolini popisující Mussoliniho jako srdečného a milujícího dědečka,⁵⁵ to vše se podílelo na opětovném přijetí fašismu ve společnosti a naopak prohloubila krizi antifašismu. Ta i přes nestálou snahu ideologie fašismu zdiskreditovat přetrvává až do současnosti. Důkazem nám může být nedávná událost, kdy se po 76. letém výročí osvobození Itálie od fašistických a nacistických vojsk (svátek je od roku 1946 stanoven na 25. dubna), objevil v deníku města Vicenza nekrolog Benita Mussoliniho.⁵⁶

3. Predappio a Casa del Fascio

Predappio se v posledních letech stalo středem pozornosti zahraničních médií, především kvůli zprávě města ohledně otevření muzea fašismu v bývalé budově fašistické strany, takzvané Casa del Fascio.⁵⁷ Zároveň se v Predappiu již léta předtím děly věci, které můžeme označit za mnohem víc kontroverznější, než otevření muzea. Od konce 50. let, kdy se Mussoliniho tělo vrátilo zpět do jeho rodného města, se do města začaly každoročně hrnout davy příznivců Duceho, za účelem vzdát mu hold. Tradičně se tak dělo během výročí jeho narození, úmrtí a pochodu na Řím, po němž se Mussolini dostal k moci. Pro město tudíž od 90. let nebylo nic neobvyklého prodávat suvenýry s fašistickými motivy a několikrát do roka hostit lidi z celé Itálie, kteří místo navštěvovali především z jakési nostalgie. Místní využili každé příležitosti

⁵⁴ Malone, „Legacies of Fascism“, 446.

⁵⁵ García et al., *Rethinking antifascism*, 245.

⁵⁶ „Vicenza, sul giornale locale il necrologio-anniversario per la morte del duce“, *la Repubblica*, 27. duben 2021, https://www.repubblica.it/cronaca/2021/04/27/news/vicenza_sul_giornale_locale_il_necrologio-anniversario_per_la_morte_del_duce-298349005/.

⁵⁷ Giada Zampano, „We Need To Slap Italians In The Face With What Fascism Really Was“, online, *Politico*, 16. srpen, 2017, <https://www.politico.eu/article/italy-fascism-legacy-chioggia-beach-mussolini-casapound/>.

k výdělků.⁵⁸ Zpráva o otevření muzea tedy mohla zaznít ve světě jako komerční zájem města na své historii vydělat. Původní záměr vedení města byl lidí naopak o fašismu vzdělávat a dosáhnout tak kýžené sebereflexe a debaty na toto téma. Následující kapitola v první řadě představuje základní historický kontext Predappia, dále se věnuje krátkému popisu historie budovy Casa del Fascio, načež navazuje část, která na případu města Predappio představuje jednotlivé přístupy k vyrovnání a složitému dědictví. Text rozebírá jednak přístup strany, jež se snaží o zpracování historie fašismu skrze sebereflexi národa a naopak se soustředí i na nesouhlas strany druhé. Skrze její obavy ohledně nárůstu neofašismu v Itálii se práce dostává právě ke krátkému shrnutí k neofašismu obecně v Itálii a také přímo v Predappiu. K tomu se váže část, jež rozebírá jeden z dopadů, jímž je komercializace a její využití v Predappiu. Poslední část je věnována snaze vlády a legislativnímu zakročení proti nárůstu neofašismu a komerčnímu využití v podobě reklamních předmětů.

3.1. Poválečné chátrání a problémy s revitalizací

Ve 30. letech minulého století bylo město obdařeno novou výstavbou za účelem vzniku *luoghi del Duce*, tedy místa přímo spjatého s osobností Benita Mussoliniho. *Casa del Fascio e dell' Ospitalità* (Dům fašismu a pohostinství) je tedy pouze jednou z mnoha budov, která je vystavěna v klasickém modernistickém stylu v centru města. Během fašistického období sloužila budova nejen jako ústředí strany, ale také jako místo společenské zábavy, jelikož se v ní mimo jiné nacházelo také divadlo, bar a knihovna.⁵⁹ Po válce nemovitost potkal stejný osud jako téměř všechny ostatní domy fašistické strany. Těsně po válce byly některé z nich využity jako zázemí pro armádu a lidi bez domova. V roce 1944 byl následně vydán dekret, s nímž všechny nemovitosti, jež do té doby vlastnila fašistická strana, připadly státu.

O to, co se bude s budovami dít dále, se měl postarat Giovanni Braschi, tehdejší podtajemník ministra financí za Křesťanskou demokratickou stranu. Svou snahu soustředil na vydání právních předpisů, aby byla jednoznačná správa takových míst a ta se následně mohla opět využívat, jelikož mu přišlo nepřijatelné, aby domy pouze chátraly bez většího využití.⁶⁰ Konkrétně představitelé města Predappio se již od 50. let snažili budovu odkoupit, ovšem tento

⁵⁸ Pietro Lombardi, "Mussolini's Hometown Plans Fascism Museum", online, *CNN*, 17. únor 2016, <https://edition.cnn.com/travel/article/fascism-museum-mussolini-italy-predappio/index.html>.

⁵⁹ Storchi, "The Ex-Casa Del Fascio In Predappio And The Question Of The 'Difficult Heritage' Of Fascism In Contemporary Italy", 142-143.

⁶⁰ *Ibid* 143.

proces nebyl vůbec jednoduchý a pouze demonstroval složitý vztah mezi státem a městskou správou. Město hned několikrát zažádalo o odkup, ovšem vzhledem k částce, kterou si nemohlo dovolit, muselo vždy svůj nákup přehodnotit.

Nakonec si v roce 1968 alespoň část objektu město pronajalo s podmínkou státu, že prostory budou využity pro veřejné aktivity. Bohužel v té době už byl objekt v tak dezolátním stavu, že to nebylo možné a stát apeloval na radu města, aby se postarala o veškeré opravy. To však bylo z finančního hlediska pro město nereálné. Další možností, kterou se město jalo využít byl regionální projekt, který by v Casa del Fascio zajistil otevření školy s peněžní podporou regionu. Avšak ani zde městská správa nepochodila.

V 80. letech se začal rodit nápad studijního centra, jež by ve spolupráci s univerzitami sloužilo pro výzkum autoritativních režimů. Těžko říct, zda tato myšlenka nějak souvisela s rostoucím počtem návštěv a zájmem ze strany radikálů. Plán města byl schválen v roce 1989 a finance mělo zajistit město prodejem některého svého majetku, a Asociace pro italskou kulturu (AGIS), společně s novým zákonem, jenž měl poskytnout financování kulturních center. Je zajímavé, že tehdy poprvé se objevily pochybnosti o nevyřešených aspektech fašistického dědictví, jež budova představuje. Ta do té doby sice byla vnímána jako složité dědictví, ovšem ze zcela jiného aspektu.⁶¹ Jak vládě, tak i městu šlo víceméně o to, že budova chátrá a je na ní potřeba velký obnos financí.

Problém v podobě dědictví fašismu se objevil teprve až s návrhem studijního centra, zatímco pro mnohé toto bylo zcela nediskutovatelné téma, Predappio se tímto chtělo očistit. Ostatně samotný bývalý starosta města Giorgio Frassinetti prohlásil, že je Predappio Černobylem Itálie.⁶² Zisk budovy tedy mohl znamenat nejen pro město, ale obecně pro Itálii, první krok k objektivní debatě, jež by vedla k sebereflexi a zároveň uchování historického dědictví. Stát se ovšem ke všem zmíněným aspektům zachoval netečně a dál znemožňoval odkup budovy dalšími změnami v legislativě. Ta v roce 2000 odkup povolila s podmínkou, že původní vzhled budov bude zachován, a že prostory budou sloužit pro kulturní účely.

Konečné schválení přesunu majetku ze státu na město však proběhlo až v roce 2010 a přesun byl realizován až v roce 2015. Mezitím byl v roce 2011 schválen i projekt na realizaci muzea a právě tehdy se na město svrhla vlna kritiky. Častým předmětem střetů bývá právě podstata

⁶¹ Ibid 143-145.

⁶² Ibid 141.

muzeí, a zda je skutečně jejich jediným účelem glorifikace. Mnoho lidí se obává, že muzeum by jen podpořilo nostalgické návštěvy pravicových extrémistů a kult osobnosti Duceho.

Město však všechny zmíněné negativní dopady bere v potaz a nostalgickému turismu se chce naopak vyhnout plánovanou stálou expozicí v Casa del Fascio. Ta by pod názvem „*L'Italia totalitaria. Stato e società in epoca fascista*“⁶³ měla informovat o všech aspektech života během fašistického období a kromě obrazů z obyčejného denního života by měla obsahovat také části o tajné policii, válečných masakrech, poválečném vývoji a demokratizaci.⁶⁴ Expozice by zároveň měla být součástí širšího rámce nejen z pohledu města, ale celkově totalitních památek. Predappio je totiž od roku 2013 zahrnuto do projektu Evropské Unie ATRIUM, který se zaměřuje na architektonické dědictví různých totalitních režimů.⁶⁵

3.2. Přístupy vyrovnání

Jak už bylo zmíněno výše, okamžitě po zveřejnění plánů na otevření muzea, případně centra pro studium totalitních režimů, se v Itálii, a nejen v ní, strhla bouřlivá debata, v níž se objevilo hned několik názorových směrů vyjadřujících se k realizaci muzea fašismu v Predappiu. Tyto názory reflektují stále nevyřešenou a spletitou situaci týkající se historie fašismu obecně. Zároveň se následující dotýká problémů, na něž se jedna ze stran odkazuje.

3.2.1. Strana pro otevření muzea - snahy o kritickou reflexi fašistické minulosti

Jeden z hlavních důvodů pro otevření muzea v městě Predappio byla jednak nutná potřeba informovat širokou veřejnost o fašistické minulosti Itálie, čímž by bylo možné dojít ke kritické sebereflexi národa, což by mohlo dopomoci vyrovnání se se složitou minulostí. Dalším motivem tehdejšího starosty Giorgia Frassinettiho byla snaha vymýtit fenomén nostalgického turismu, s nímž je Predappio spojené, a tím se zbavit označení „národní ostudy“, jímž bývá město často označováno v médiích. Bývalý starosta samozřejmě není jediný, kdo stojí za celou iniciativou, byť je to právě jeho jméno, které je velmi často skloňováno v různých novinových

⁶³ „Totalitní Itálie. Stát a společnost v období fašismu.“ (překlad autorky)

⁶⁴ „Progetto scientifico e museografico dell'Esposizione permanente“, viděno 25. duben 2021, <https://progettopredappio.it/en/progetto-scientifico/>.

⁶⁵ Malone, „Legacies of Fascism“, 459.

článcích, kritických příspěvcích a debatách. Jeho snahu vyvolat v národu sebereflexi a dovést ho tak k otevřené debatě o své minulosti, podpořilo až 50 historiků z 28 univerzit podpisem jednotného prohlášení, jímž se snaží Frassinetiho povzbudit a zároveň se zavazují široké veřejnosti k serióznosti muzea a přesnému podání informací.⁶⁶

„Jako historici věříme, že výstavba muzea fašismu v období italských dějin by byla hodnocena velmi pozitivně vzhledem ke garanci serióznosti, vědecké přesnosti, vyprávěcí schopnosti, bohatství dokumentů a kapacity široké veřejnosti a didaktiky, kterou starosta Frassineti vždy zdůrazňoval jako nezbytnou část, kterou je nutno formovat. Ti, kteří nadále věří, že muzeum musí být pouze oslavného formátu a obávají se ještě většího přísunu nostalgie, neznají četné příklady muzeí nejen v Evropě, ale v celém světě, která jsou schopna čelit dramatickým a tragickým momentům historie, dokonce i z dob mnohem dřívějších, než je fašismus, se zachováním historického kontextu, respektem k faktům a dokumentům a upřednostněním kritických interpretací schopných zapojit návštěvníky.“⁶⁷

Další výraznou osobností v kontextu muzea v Predappiu je historik Marcello Flores, který by měl, jakožto odborník na dějiny dvacátého století, působit jako koordinátor celého projektu. Ten, stejně jako Giorgio Frassineti, věří, že výstavba muzea by mohla městu pomoci od nostalgických poutí a očistit tak jeho jméno. Ve svých příspěvcích kritizuje společnost za to, že není schopná se postavit historii čelem. Obecně debatu o tom proč realizovat, či nerealizovat projekt muzea hodnotí velmi negativně a příčinu této debaty shledává právě v neschopnosti národa se vyrovnat s vlastní historií. Mimo to často zdůrazňuje pravou podstatu muzeí a upozorňuje na mylné přesvědčení, jež je vnímá pouze jako oslavný prvek. Muzeum historie podle něj nefunguje jako soudce, ukládající tresty a jiné rozsudky, ale musí pomoci společnosti pochopit způsob vývoje událostí.

⁶⁶ „Museo del fascismo a Predappio, 50 storici si schierano col sindaco Frassineti“, ForlìToday, viděno 15. duben 2021, <https://www.forlityoday.it/cronaca/museo-fascismo-predappio-lettera-storici-pro-giorgio-frassineti.html>.

⁶⁷ Ibid.

„Come storici riteniamo che la costruzione di un museo sul periodo fascista della storia italiana sia da valutare in modo positivo, considerate le garanzie di serietà, di rigore scientifico, capacità narrativa, ricchezza documentaria e capacità divulgativa e didattica che il sindaco Frassineti ha sempre posto come requisiti necessari perché esso possa prendere corpo - evidenziano i 50 firmatari del documenti a sostegno del progetto del primo cittadino predappiese -. Chi sostiene che un museo non possa che essere di tipo celebrativo e paventa una possibile deriva nostalgica che questo potrebbe favorire, non conosce i numerosissimi esempi di musei che in Europa e nel mondo intero sono stati capaci di affrontare momenti drammatici e tragici della storia, anche più recenti di quanto sia stato il fascismo, mantenendo il primato della conoscenza, della contestualizzazione storica, del rispetto dei fatti e dei documenti e favorendo interpretazioni critiche capaci di coinvolgere in modo positivo e problematico i visitatori“. (překlad autorky)

Dle jeho přesvědčení se v dnešní době, co se týče návštěvníků, už nejedná, jak vlastními slovy zhodnotil, o „neofašisty nebo násilné kriminálníky“, nýbrž jde o potomky bývalých fašistů, kteří čistě ze zvědavosti pátrají po minulosti. Právě predappijské muzeum by jim mohlo poskytnout kritický pohled na celou situaci. Na argumenty vznášející pochybnosti, zdali je umístění muzea ve městě Predappio vhodné, reagoval s nesouhlasem. Proti tomu, aby se podobná muzea vybuďovala i v jiných městech, jako je Řím nebo Milán, nic nemá, nicméně nechápe, z jakého důvodu by mělo Predappio čekat na jejich realizaci. V tehdejšímu textu uvádí, že vzhledem k tomu, že dosud žádné jiné město takový projekt nenavrholo, nevidí smysl v tom vyčkávat, nebo dokonce projekt muzea přenechat jiným městům.⁶⁸ Dnes by svůj argument pravděpodobně mohl založit na skutečnosti, že i přestože takový návrh byl podán, setkal se stejným neúspěchem, a tudíž je nepravděpodobné, že by se v blízké době mělo otevírat muzeum fašismu jinde než v Predappiu.

Podpory se projektu muzea dostalo také od různých institutů zabývajících se dějinami 20. století. Mezi ně se řadí Národní institut Ferruccio Parriho, ve starších dokumentech figurující ještě jako Historický ústav odboje a současných dějin. Jedná se o organizaci, která pod sebou sdružuje síť 67 institutů po celé zemi, jež se zabývají historií odboje a moderních dějin Itálie. Jejich činnost je různorodá, od poskytování archivů, pořádání školení, přednášek a konferencí, až po publikování různých vědeckých prací a časopisů. Poslední zaznamenanou významnou aktivitou bylo spuštění online výstavy k letošnímu 80. letému výročí okupace Jugoslávie italskými vojsky s názvem „A ferro e fuoco“.⁶⁹ Institut je tedy výrazným aktivním činitelem v procesu vyrovnání.⁷⁰ Kromě toho Institut uspořádal už nespočet přednášek na téma míst paměti fašismu, kde figurovalo také Predappio a celkově dlouhodobě usiluje o otevřenou debatu týkající se italské historie.⁷¹

Mnohem významnější roli však v projektu muzea sehraává Institut Parri v Bologni, s nímž městská správa Predappia uzavřela v březnu roku 2019 dohodu,⁷² podle níž by se Institut měl stát odpovědným a zplnomocněným v otázce vypracování projektu muzea po vědecké stránce.

⁶⁸ marcello.flores, „Predappio sì perché?“, Text, *Doppiozero*, 8. duben 2016, <https://www.doppiozero.com/materiali/il-museo-di-predappio>.

⁶⁹ „A ferro e fuoco.“, viděno 22. duben 2021, <https://www.occupazioneitalianaugoslavia41-43.it/>.
„Vydrancovat a vypálit“ (překlad autorky)

⁷⁰ „Appello per un riconoscimento ufficiale dei crimini fascisti durante l'invasione della Jugoslavia da parte dell'esercito italiano“, *Istituto Nazionale Ferruccio Parri* (blog), 6. duben 2021, <http://www.reteparri.it/comunicati/6605-6605/>.

⁷¹ „Luoghi e memoria del fascismo“, *Istituto Nazionale Ferruccio Parri* (blog), viděno 15. duben 2021, <http://www.reteparri.it/ricerca/progetti-di-ricerca/luoghi-memoria-del-fascismo/>.

⁷² Comune di Predappio, „Ex Casa del Fascio, il Comune vara la convenzione con l'Istituto Parri“, 25. březen 2019, http://www.comune.predappio.fc.it/servizi/gestionedocumentale/ricerca_fase03.aspx?ID=2187.

Ve zmíněné dohodě je uvedena přítomnost také zástupců Historického ústavu odboje a současných dějin (Národní institut Ferruccio Parriho) a zástupců ANPI (Národní asociace italských partyzánů) ve Forlí, jejichž postavení k celému problému se budu zabývat v další části práce.

3.2.2. Proti otevření muzea

Jak už bylo nastíněno v předchozí kapitole, po zdoluhavém procesu převodu majetku ze státu na městskou správu narazilo vedení města na další překážku ve formě ohromného množství námitek, především z akademické strany. Obecně nesouhlas s realizací projektu plyne z obav z nárůstu zájmu o fašismus a neofašismus. Názor, dle něhož by k takovému příklonu k neofašismu mohlo dojít, se opírá z velké části o přesvědčení, že muzea fungují pouze jako vyzdvižení a vzdání pocty. Mezi jednoho z nejvýraznějších odpůrců patří spisovatel Roberto Bui, publikující pod pseudonymem Wu Ming 1, což v čínském překladu znamená „Anonym“. Na svém blogu Giap, publikoval celou sérii příspěvků pod názvem *Predappio Toxic Waste Blues*. Velmi často je terčem jeho kritiky bývalý starosta a dosavadní hlava celého projektu Girogio Frassinetti. Bui se se svým názorem řadí k většině odpůrců. Dle něj by tedy došlo spíše k upevnění Mussoliniho kultu, kvůli němuž se veškeré davy do Predappia sjíždějí.⁷³

V případě Predappia a výstavby muzea a centra pro studium totalitárních režimů se dle něj jedná o jakési post-fašistické kliše a obecně moc nevěří ambicím strany, která se kloní pro otevřenou debatu, že by expozice mohla Itálii pomoci ve vyrovnání se složitou minulostí fašismu.⁷⁴ Sám označuje paměť fašismu za velmi živé a všudypřítomné téma. Nápad na výstavbu muzea ve zchátralé budově Casa del Fascio tedy označuje „za další zbytečné dílo, které nedělá nic jiného, než plýtvá veřejnými financemi“. Zároveň však Bui nepopírá nutnost vyrovnat se s minulostí nejen fašismu, ale celé traumatické historie, před níž Italové pouze zavírali oči. Jako příklad úspěšného pokusu o vyrovnání se se složitou minulostí, jež by si Itálie měla vzít za vzor, uvádí historický průzkum strany Podemos ve Španělsku týkající se španělské občanské války.⁷⁵

⁷³ Wu Ming, „Predappio Toxic Waste Blues - di Wu Ming 1, seconda puntata“, 7. listopad 2017, <https://www.wumingfoundation.com/giap/2017/11/predappio-toxic-waste-blues-2-di-3/>.

⁷⁴ Mario Di Vito, „Il Museo Del Fascismo A Predappio E La Solita Folla Di «Nostalgici»“, online, *Il Manifesto*, <https://ilmanifesto.it/il-museo-del-fascismo-a-predappio-e-la-solita-folla-di-nostalgici/?registrazione=ok>.

⁷⁵ Francesca Conti, „Predappio Toxic Waste Blues: L'incontro Su Fascismo E Neo Fascismi Con Wu Ming 1“, online, *Perunaltracittà: La Città Invisibile*, 19. března 2021, <https://www.perunaltracitta.org/2018/03/19/predappio-toxic-waste-blues-lincontro-su-fascismo-e-neo-fascismi-con-wu-ming-1/>.

Podobného názoru je také historik Enzo Collotti. Navzdory nejlepším úmyslům, nesdílí přesvědčení, že by muzeum v Predappiu mohlo pomoci zredukovat počet příznivců Mussoliniho a obecně nostalgických návštěvníků Duceho rodného města.⁷⁶

Pro mnohé je problematické také místo, v němž by se expozice společně s edukativním centrem měla uskutečnit. Obavy pak převážně plynou z přesvědčení, že Predappio, jakožto rodné město Mussoliniho, se už tak řadí mezi poměrně kontroverzní místa, a tak není ideální lokalitou pro muzeum zabývající se fašismem.⁷⁷ Historik Carlo Ginzburg se také kloní k názoru, že by nedošlo k dosažení kýženého výsledku vyrovnání a eliminování nostalgie, ale právě naopak by došlo k jejímu umocnění. Největší problém vidí v umístění v Predappiu, sloužícím jako poutní místo neofašistů a centrum nostalgických návštěv. To dle jeho názoru nelze skloubit s edukativní rolí muzea. Sám navrhuje jiné alternativy jako například Řím nebo Miláno, bez nichž by, dle jeho vlastních slov, historie fašistického hnutí neexistovala a jsou pro něj úplně stejně důležitá.⁷⁸

Jenže právě muzeum fašismu v Římě, navrhované Movimento 5 Stelle (Hnutím 5 hvězd), se setkalo s odmítnutím z úplně stejných důvodů. Přestože předmětem rozpravy byl i fakt, že muzeum bude k režimu jednoznačně kritické a nebude jej tudíž nijak vyzdvihovat, před ANPI (Národní asociace italských partyzánů) návrh neobstál.⁷⁹ Lze tedy jednoznačně konstatovat, že problém vyrovnání se s fašistickou minulostí se netýká pouze Predappia, ale jedná se zde o fenomén zahrnující celou Itálii.

Svůj nesouhlas s výstavbou muzea fašismu vyjádřilo ANPI také v případě Predappia, kdy ačkoliv je v dohodě mezi Institutem Parri a městskou správou města Predappio ANPI uvedeno, na svých stránkách později svou přítomnost u této události objasnili. Účastnit se měli výhradně jako pozorovatelé. Sami v příspěvku dále zdůrazňují, že jsou proti jakékoliv iniciativě, jež by měla za cíl oslavovat fašismus.⁸⁰

⁷⁶ „Predappio: un luogo della memoria fascista - Novecento.org“, 27. duben 2021,

<http://www.novecento.org/uso-pubblico-della-storia/predappio-un-luogo-della-memoria-fascista-6222/>.

⁷⁷ Paul Corner, „Risks and Difficulties of the Project“, *E-Review. Rivista degli Istituti Storici dell'Emilia-Romagna in Rete*, 24. listopad 2018, <https://doi.org/10.12977/ereview261>.

⁷⁸ Ginzburg.Luzzato, „Museo del fascismo a Predappio: perché sì, perché no o perché forse?“, Text, *Doppiozero*, 9. březen 2016, <https://www.doppiozero.com/materiali/storia-e-memoria/predappio-si-o-no>.

⁷⁹ Nick Squires, „Plan For Fascism Museum In Rome Dropped Amid Concern It Would Attract Supporters Of Mussolini“, online, *The Telegraph*, 3. srpen 2020, <https://www.telegraph.co.uk/news/2020/08/03/plan-fascism-museum-rome-dropped-amid-concern-would-attract/>.

⁸⁰ „Predappio: no a iniziative celebrative del fascismo“, ANPI, viděno 15. duben 2021, <http://anpi.it/a1493/>.

3.3. Neofašismus

Ačkoliv italská ústava výslovně zakazuje propagaci fašismu, můžeme se i přesto s fašismem, nebo lépe řečeno neofašismem, na italské půdě setkat zcela běžně. Mnohdy se dokonce zdá, že fašismus jako takový se nevrací, nýbrž z Itálie nikdy zcela nezmizel.

Ihned po válce se zarytí fašisté stali takzvanými obětními beránky, na niž ulpěla veškerá vina. Zároveň je zde úplná absence soudních řízení odpovídajících, Norimberskému procesu. Nové demokratické zřízení státu se sice tvářilo, že fašismus zcela vymizel z celého Apeninského poloostrova, avšak ještě mezi lety 1943 a 1945 se snažila různá hnutí a skupiny drobnými teroristickými útoky a povstáními o jeho oživení. Špatnou a nejednotnou organizací veškeré jejich pokusy spěly bez většího výsledku k četným neúspěchům. Nicméně ani později jejich činnost neustala. Za zmínku určitě stojí kuriozní případ krádeže Mussoliniho ostatků v noci z 22. na 23. dubna 1946, kterou podnikla jedna ze zmíněných skupin. Mnohem důležitější je však vznik MSI (*Movimento Sociale Italiano*)⁸¹ v roce 1946, které v podstatě navazovalo na Národní fašistickou stranu Benita Mussoliniho. K celkové legitimizaci černých košil kromě jiného přispěla dle historika Andrei Mammone a jeho článku *The Black-Shirt Resistance: Clandestine Fascism In Italy, 1943-50*, také Togliattiho amnestie v roce 1946 a tajné dohody ohledně hlasování v referendu o zřízení republiky.⁸² Dále v článku zmiňuje i důležitý aspekt pro pochopení mentality a vývoje neofašismu, kterým je pocit zrady, jež fašisté měli v poválečném období.

V Italské republice momentálně funguje několik desítek neofašistických hnutí. V dnešní době se jejich působení přeneslo spíše do internetového prostředí, přesto však můžeme nalézt mnoho aktivních skupin. Mezi nejznámější z nich patří Forza Nuova a Casa Pound.

3.3.1. Neofašismus v Predappiu

Město Predappio už ve 30. letech 20. století fungovalo jako poutní místo fašistické strany, do nějž proudily davy lidí s cílem podívat se na Duceho rodný dům. V té době se také objevily první upomínkové předměty jako např. pohlednice.⁸³ Po válce upadlo Predappio zcela do

⁸¹ „Italské sociální hnutí“ (překlad autorky)

⁸² Mammone, „The Black-Shirt Resistance: Clandestine Fascism in Italy, 1943-50“, 296.

⁸³ Sofia Serenelli, „„It Was like Something That You Have at Home Which Becomes so Familiar That You Don't Even Pay Attention to It': Memories of Mussolini and Fascism in Predappio, 1922-2010“, *Modern Italy*, 163.

zapomnění ve stínu svých existenčních problémů. Vlna návštěvnosti a návrat fenoménu Predappia, jako poutního místa, se znovu objevil společně s Mussoliniho tělem v roce 1957. Do té doby byla jakákoliv nostalgická akce, vzhledem k silné základně odboje a komunistické strany nejen v Predappiu, ale v celém regionu, takřka nemožná. Ani poté se ovšem návštěvy neobešly bez vzájemných útoků mezi neofašisty a levicí. V 70. letech, po vzniku Nové levice, se konflikt ještě více vyostřil, a dokonce dochází i k bombovému útoku na Mussoliniho hrobku.⁸⁴ Ta později připadla do vlastnictví Mussoliniho rodině, konkrétně jeho ženě Rachel. Nicméně v porovnání s děním ve zbytku země bylo Predappio opět upozaděno.

Významnou událostí pro město byla oslava stého výročí Mussoliniho narození v roce 1983, kdy se nejen v Predappiu pořádaly obrovské oslavy. Sofia Serenelli tuhle akci ve svém článku popisuje jako první spíše nostalgickou návštěvu.⁸⁵ Nedlouho poté se ve společnosti vyskytuje takzvaná krize antifašistického paradigmatu, s nímž Predappio zaznamenává obrovský nárůst turismu, k němuž patří také tradiční poutě na výročí pochodu na Řím (27. října 1922), Mussoliniho narození (29. července 1883) a jeho úmrtí (28. dubna 1945).

Hlavními body pro návštěvníky se stala především již zmíněná Mussoliniho hrobka a také jeho rodný dům, v němž později došlo k otevření soukromého alternativního muzea, které mělo pokrývat především tematiku fašistické architektury. V roce 2001 vzniká pod vedením rodinného přítele rodiny Mussolini Domenicem Morosinim v někdejší Mussoliniho sídle Villa Carpena, nacházejícím se 15 km od Predappia, další soukromé muzeum. Vzhledem k tomu, že tehdejší expozici prováděli především dobrovolníci hlásící se k neofašismu,⁸⁶ je zcela jasné, že muzeum nemohlo být nijak objektivní. Dá se říci, že právě Morosini se zasadil o zpopularizování Mussoliniho kultu ve městě ve 21. století.

U Predappia se můžeme setkat s jevem takzvané neideologické nostalgie, založené na kultu Duceho a nostalgii po „starých časech“, které jsou v mnohých případech prezentovány jako léta úspěchu a vývoje. Zdá se, že ze strany Predappia se jedná čistě o komerční tah.

3.4. Komerční využití

Jednou z největších kuriozit Predappia, která obletěla celý svět a díky níž se město dostalo do podvědomí, je prodej suvenýrů s fašistickou a nacistickou tematikou, jenž je v místních

⁸⁴ Ibid., 166.

⁸⁵ Ibid., 167.

⁸⁶ Ibid., 168.

krámcích zcela běžný.⁸⁷ S komerčním využitím a distribucí reklamních předmětů s podobiznou Benita Mussoliniho se můžeme setkat samozřejmě i v jiných částech země a v dnešní době i na internetu. Predappio tedy není jediným takovým místem, ale opět, vzhledem k jeho historii, velmi často figuruje v médiích.

Poprvé, jak již bylo zmíněno v předchozí části, se upomínkové předměty v podobě pohlednic objevují už ve 30. letech. Konkrétně v Predappiu se dalším milníkem pro suvenýry s fašistickou tematikou stává až rok 1983, kdy došlo k velkým oslavám stého výročí narození Benita Mussolini. Tehdy se na trhu začaly objevovat láhve lokálního vína Sangiovese s Mussoliniho portrétem a nápisem 'L'Innominato' (Nejmenovaný). Dokonce k této události byla vydána i poštovní známka, ta však byla ihned stažena z prodeje.⁸⁸ V roce 1998 dochází k dalšímu posunu, kdy vzhledem k černému trhu s komerčními předměty, který se rozšířil především před místním hřbitovem San Cassino, došlo k povolenému prodeji. Sortiment prodejců se od té doby výrazně proměnil a od pouhých lahví vína nebo vlajek přešel dokonce až k prodeji pálek nebo předmětů se svastikou, což by ovšem měla zakazovat vyhláška z roku 2008.⁸⁹

Samotní místní se k problematice suvenýrů staví velmi pragmaticky. Dá se říct, že se jednoduše přizpůsobili příležitosti zisku, která se jim díky turismu naskytl, přestože se nejedná o zcela pozitivní okolnosti.⁹⁰ Sami o sobě tvrdí, že nejsou pravicově orientovaní a to samé prohlašují i o svých zákaznících. Nikdo by si údajně nepřál návrat fašismu a zpravidla nikdo z nich nevolí pravicové strany.⁹¹ Můžeme tedy i zde sledovat fenomén oddělení ideologie fašismu od kultu osobnosti Benita Mussoliniho. Otázkou zůstává, kolik návštěvníků skutečně Pradappio ročně při důležitých výročích navštěvuje z pouhé nostalgie či za kultem Duceho a zda jsou tyto důvody opodstatněny.

⁸⁷ „Mussolini’s Birthplace Cashes in on the Surge of Far-Right Tourism”, *the Guardian*, 27. červenec 2019, <http://www.theguardian.com/world/2019/jul/27/mussolini-birthplace-cashes-in-on-rise-far-right-tourism>.

⁸⁸ Serenelli, „It Was like Something That You Have at Home Which Becomes so Familiar That You Don’t Even Pay Attention to It’: Memories of Mussolini and Fascism in Predappio, 1922-2010”, 167.

⁸⁹ *Ibid.*

⁹⁰ „Mussoliniho rodiště vydělává na fašistech, kteří navštěvují jeho hrobku. ‚Nutné zlo,‘ tvrdí místní”, *iROZHLAS*, viděno 22. duben 2021, https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/cestovani/fasismus-turismus-vyroci-narozeni-benito-mussolini-italie-misto-obchody-rodinna_1908010904_mpr.

⁹¹ „Mussolini, a ruba il calendario 2021. Ormai il Duce è un marchio utile per fare business”, *Secolo d’Italia*, 21. prosinec 2020, <https://www.secoloditalia.it/2020/12/mussolini-a-ruba-il-calendario-2021-ormai-il-duce-e-un-marchio-utile-per-fare-business/>.

3.5. Legislatura

Výše zmíněná vyhláška z roku 2008 není jediná, která se snaží bojkotovat rozmach neofašismu v jakémkoliv odvětví. Italská legislativa však v případě vymáhání právních postupů při spáchání přestupků není příliš účinná. Již v roce 1952 byl schválen takzvaný zákon Scelba, jenž by měl trestat propagaci a především reorganizaci a obnovení fašistické strany.⁹² Zákon by měl pokrývat také omlouvání fašismu.

Další zákon, který by dané odvětví měl pokrývat je zákon Mancino podle tehdejšího ministra vnitra Nicolò Manciniho. Zákon by měl postihovat veškeré projevy agrese či diskriminace, jejíž motivy jsou založeny na rasovém, etnickém nebo náboženském původu. Kromě toho by měl trestat také použití gest jako je římský pozdrav, činy a slogany spojené s fašistickou ideologií. To se tedy vztahuje také na použití znaků a emblémů. Dále zakazuje jakoukoliv organizaci, sdružení či hnutí, jehož účelem by bylo podněcování již zmíněné diskriminace a agrese. Trest za uvedené přestupky se podle zákona pohybuje mezi 6 měsíci až 4 roky odnětí svobody.⁹³ Nicméně i přes to se nezdá, že by zákon v praxi byl zcela funkční. Například zrovna u římského pozdravu se italská judikatura snaží najít jednotný výklad. Minimálně totiž můžeme v minulosti narazit na případy, kdy soud rozhodl rozdílně. Jednoznačnost trestného činu je velmi často překážkou, a proto účinnost zákona není plná. Hlavní příčinou je, dle mnoha zdrojů, slučitelnost zákonů s ústavou, která by měla zaručovat svobodu slova a myšlení.⁹⁴ Ostatně svoboda slova a její omezování se stalo hlavním argumentem, o němž se v roce 2014 opřela politická strana Lega Nord, žádající referendum za účelem odvolání Manciniho zákona.⁹⁵ Tento požadavek neobstál. Legge Scelba a Legge Mancino jsou tedy jedinými zákony, které postihují použití fašistické tematiky.

Návrh na obdobný zákon podal za Demokratickou stranu v roce 2017 Emanuele Fiano. Ten měl doteď stanovená pravidla ještě zpřísnit a při distribuci nebo propagaci fašismu přes internet se měl celkový trest navýšit.⁹⁶ Návrh tehdy prošel sněmovnou s 261 hlasy dále do senátu, který

⁹² „Cosa dice la legge contro l'apologia del fascismo", *Il Post*, 13. září 2017, <http://www.ilpost.it/2017/09/13/camera-approvato-apologia-fascismo/>.

⁹³ „Legge Mancino, ecco cosa prevede - Politica", ANSA.it, 3. srpen 2018, http://www.ansa.it/sito/notizie/politica/2018/08/03/legge-mancino-ecco-cosa-prevede_4f6ee0b9-b00a-44d9-be42-1324a9b4d502.html.

⁹⁴ „Perché è così difficile applicare la legge Scelba sull'apologia del fascismo?", *Wired* (blog), 4. květen 2019, <https://www.wired.it/attualita/politica/2019/05/04/apologia-fascismo-legge-scelba-perche-difficile-applicare/>.

⁹⁵ „Legge Mancino, ecco cosa prevede - Politica".

⁹⁶ „Cosa rischia adesso chi fa propaganda fascista in Italia", *Agi*, viděno 22. duben 2021, https://www.agi.it/politica/fascismo_reato_reclusione-2147877/news/2017-09-13/.

jej už neodsouhlasil. I v tomto případě se stala hlavním argumentem opozice, složené z Legy Nord, Forza Italia a Movimento 5 Stelle, svoboda slova.⁹⁷

Nicméně i přes tento neúspěch se v roce 2018 vynořila na italské půdě nová iniciativa⁹⁸ zasazující se o nový přísnější zákon. Jedná se o projekt starosty vesnice Stazzema, která je pamětním místem masakru z 12. srpna 1944 provedeného jednotkami SS. Do konce března roku 2021 si starosta stanovil termín pro sesbírání dostatečného počtu podpisů, aby svůj návrh mohl předložit sněmovně. Zda se však tento cíl naplnil není zřejmé, vzhledem k tomu, že k aktuálnímu vývoji nejsou dohledatelné zprávy. Záměrem starosty a celé iniciativy je přesně identifikovat přestupky s jasně vymezenými tresty. Samozřejmě by zákon poskytoval výjimky pro studijní a výzkumné účely, jinak by měl být o dost přísnější.⁹⁹ Opět je však nutné konstatovat, že se jedná o pohnutku kvůli antifašistické minulosti vesnice, která vnímá právě přítomnost různých fašistických a nacistických symbolů jako urážku. Je možná také na místě zvážit poznámku, již poznamenal novinář Fabio Chiusi v roce 2017 v magazínu l'Espresso, kde se odkazuje na to, že spíše než vydávat další zákony, je třeba najít jiný způsob jak veřejnost informovat o dané problematice, čímž se opět dostáváme k tématu muzea.¹⁰⁰

⁹⁷ „La propaganda fascista è reato“, primo sì alla Camera. Cosa prevede le legge“, *Agi*, viděno 27. duben 2021, https://www.agi.it/politica/propaganda_fascista_reato-2146753/news/2017-09-12/.

⁹⁸ „Anagrafe Nazionale Antifascista“, Anagrafe Nazionale Antifascista, viděno 22. duben 2021, <https://anagrafeantifascista.it/>.

⁹⁹ „Raccolta firme per una legge che punisce la propaganda di fascismo e nazismo“, *la Repubblica*, 21. leden 2021, https://firenze.repubblica.it/cronaca/2021/01/21/news/raccolta_firme_per_una_legge_che_punisce_chi_fa_propaganda_di_fascismo_e_nazismo_anche_online_-283583690/.

¹⁰⁰ Anna Momigliano, „It's Easy to Get a Mussolini Souvenir in Italy, but Its Government Now Wants to Ban Them“, *Washington Post*, viděno 25. duben 2021, <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2017/07/13/its-easy-to-get-a-mussolini-souvenir-in-italy-but-its-government-now-wants-to-ban-them/>.

Závěr

Po uvedené analýze debaty, která se vztahuje k otevření muzea fašismu v italském městě Predappio, práce došla k závěru, z něhož vyplývá, že vyrovnání se s fašistickou minulostí je pro Itálii stále velmi aktuální téma. Národ jej rozhodně nemůže vnímat jako uzavřené, a tudíž příčina zdoluhavého procesu otevření muzea fašismu pravděpodobně vychází z této skutečnosti.

Přestože lze registrovat četné pokusy o vyvolání kritické sebereflexe národa v kontextu historie vlády Benita Mussoliniho a jeho diktátorského režimu, málokdy je však lze vyhodnotit jako úspěšné nebo podporované všemi stranami. Po prozkoumání přístupů k vyrovnání na případu města Predappia, jako místa paměti i zde se setkáme s nesouhlasem několika stran.

S cílem očistit město od nostalgického turismu začala rada města v čele s Giorgem Frassinetim usilovat o zřízení muzea v centru města. V roce 2011 došlo ke schválení návrhu projektu výstavby muzea, čímž se následně rozpoutala debata odhalující nevyřešený vztah společnosti s minulostí fašismu. Část společnosti, se proti realizaci muzea vymezuje na základě domněnky, dle níž by takový krok mohl ještě více upevnit Mussoliniho kult osobnosti, s kterým je město úzce spojeno. Někteří se dále kloní k názoru, že pro výstavbu muzea není Predappio zrovna ideálním místem a podstata muzea by nespĺnila daná očekávání, tedy edukovat širokou veřejnost o dějinách *ventennio*. Nicméně ačkoliv mohou být výše zmíněné obavy oprávněné, teoretická část může sloužit jako podklad toho, že výstavba muzea by nemusela mít pouze předpokládaný negativní dopad.

Příčiny složitosti debaty ohledně muzea fašismu v Predappiu jsou především historického původu a vztahují se k celému území Itálie, nejen k městu samotnému. Jako klíčový moment lze vyhodnotit nepřehlednou situaci ke konci druhé světové války, kdy důležitou roli sehrál zejména odboj a spojenecké jednotky. Následný vývoj situace, jenž je mnohdy přirovnáván k občanské válce, později mohl navozovat dojem, že Italové, stejně jako zbytek Evropy, taktéž bojovali proti nacistickému Německu, jímž byli okupováni. Po válce v Itálii nedošlo k důsledné defašizaci a je zde absence válečných soudů. Mimo to vznikl mýtus *italiani brava gente*, jímž se národ snažil zbavit kolektivní viny. Ke krizi antifašistického narativu, jenž do té doby v zemi převládal, došlo až v 90. letech, s čímž je spojený také vzestup pravicově orientovaných stran a neofašistických hnutí. Zároveň se období diktatury ve společnosti velmi často trivializovalo a postupně došlo k umocnění Mussoliniho kultu osobnosti, což lze sledovat právě na případu Predappia.

Práce nabízí další možná rozšíření badatelské činnosti, jelikož téma vyrovnání se s fašismem v Itálii zahrnuje nezměrnou škálu odvětví, ve kterých se tato problematika odráží, a které práce nebyla schopna pokrýt. Jelikož jsou limity práce omezené je zcela bezpochyby možné, že se některým tématům v kapitolách práce nevěnovala dostatečně detailně.

Summary

After the analysis of the debate related to the opening of the Museum of Fascism in the Italian city of Predappio, the thesis comes to the conclusion that dealing with the fascist past is still a very current topic for Italy. The nation certainly cannot perceive it as closed, and therefore the cause of the lengthy/protracted process of opening/ realization of the museum of fascism is probably based on this fact.

Although numerous attempts to provoke a critical self-reflection of the nation can be registered, none of them is successful or supported by all participated parties/sides. After examination of the attitudes to the topic of dealing with difficult past in the case of Predappio, as a place of collective memory, the thesis came across some disagreement of several parties.

In order to purge the city of nostalgic tourism, the city council, led by Giorgi Frassinetti, seek to establish a museum, which would educate the public about fascism and it would start a self-reflective debate. In 2011, a proposal for a museum construction project was approved, which subsequently sparked a discussion revealing the unresolved relationship of society with the past of fascism. Part of society opposes the realization of the museum on the basis of the assumption that such a step could only strengthen Mussolini's cult of personality, with which the city is closely connected with and which also leads to its commercialization and rise of neo-fascism. Some also tend to believe that Predappio is not an ideal place for the construction of the museum and it would not meet the given expectations, in other words to educate the general public about the history of ventennio. However, although the above-mentioned concerns may be justified, the theoretical part may serve as a basis for the fact that the construction of a museum would not necessarily have only the expected negative impact.

The reasons for the complexity of the debate on the Museum of Fascism in Predappio are mainly of historical origin and relate to the whole Italy, not just to the city itself. The situation at the end of the Second World War, when the resistance and Allied troops played an important role,

can be evaluated as a key moment. After the war in Italy, there was absence of defasization and war courts. In addition, the myth of the *italiani brava gente* arose, by which the nation sought to get rid of collective guilt. Succeeding crisis of the anti-fascist narrative in the 1990s is also associated with the rise of right-wing parties and neo-fascist movements. At the same time, the period of dictatorship in society very often trivialized and gradually Mussolini's cult of personality intensified, which can be observed in the case of Predappio.

Bibliografie:

„A ferro e fuoco." Viděno 22. duben 2021. <https://www.occupazioneitalianajugoslavia41-43.it/>.

Agi. „Cosa rischia adesso chi fa propaganda fascista in Italia". Viděno 22. duben 2021. https://www.agi.it/politica/fascismo_reato_reclusione-2147877/news/2017-09-13/.

Agi. „La propaganda fascista è reato', primo sì alla Camera. Cosa prevede le legge". Viděno 27. duben 2021. https://www.agi.it/politica/propaganda_fascista_reato-2146753/news/2017-09-12/.

Anagrafe Nazionale Antifascista. „Anagrafe Nazionale Antifascista". Viděno 22. duben 2021. <https://anagrafeantifascista.it/>.

ANPI. „Predappio: no a iniziative celebrative del fascismo". Viděno 15. duben 2021. <http://anpi.it/a1493/>.

ANSA.it. „Legge Mancino, ecco cosa prevede - Politica", 3. srpen 2018. http://www.ansa.it/sito/notizie/politica/2018/08/03/legge-mancino-ecco-cosa-prevede_4f6ee0b9-b00a-44d9-be42-1324a9b4d502.html.

Bartolini, Flaminia. "From Iconoclasm To Museum: Mussolini's Villa In Rome As A Dictatorial Heritage Site". *Martor*, no. 23 no. 23 (2018): 170-172.

Bosworth, R.J.B. "Coming To Terms With Fascism In Italy". *Online. History Today* 55, no. 11 (2005): 18.

Carter, Nick, a Simon Martin. „The Management and Memory of Fascist Monumental Art in Postwar and Contemporary Italy: The Case of Luigi Montanarini's Apotheosis of Fascism". *Journal of Modern Italian Studies* 22, č. 3 (27. květen 2017): 338–64. <https://doi.org/10.1080/1354571X.2017.1321933>.

Comune di Predappio. „Ex Casa del Fascio, il Comune vara la convenzione con l'Istituto Parri", 25. březen 2019. http://www.comune.predappio.fc.it/servizi/gestionedocumentale/ricerca_fase03.aspx?ID=2187.

Conti, Francesca. "Predappio Toxic Waste Blues: L'incontro Su Fascismo E Neo Fascismi Con Wu Ming 1". *Online. In Perunaltracittà: La Città Invisibile*. <https://www.perunaltracitta.org/2018/03/19/predappio-toxic-waste-blues-lincontro-su-fascismo-e-neo-fascismi-con-wu-ming-1/>.

Corner, Paul. „Risks and Difficulties of the Project". *E-Review. Rivista degli Istituti Storici dell'Emilia-Romagna in Rete*, 24. listopad 2018. <https://doi.org/10.12977/ereview261>.

Di Vito, Mario. "Il Museo Del Fascismo A Predappio E La Solita Folla Di «Nostalgici»". Online. Il Manifesto. <https://ilmanifesto.it/il-museo-del-fascismo-a-predappio-e-la-solita-folla-di-nostalgici/?registrazione=ok>.

"Ex Casa Del Fascio, Quest'anno Si Parte". Online. Il Resto Del Carlino Forlì. <https://www.ilrestodelcarlino.it/forl%C3%AC/cronaca/ex-casa-del-fascio-quest-anno-si-parte-1.5912047>.

Favero, Paolo. "Italians, The "Good People": Reflections On National Self-Representation In Contemporary Italian Debates On Xenophobia And War". Online. Outlines - Critical Practice Studies 2010, no. 2 (2010).

Focardi, Filippo, and Lutz Klinkhammer. "The Question Of Fascist Italy's War Crimes: The Construction Of A Self-Acquitting Myth (1943-1948)". Online. Journal Of Modern Italian Studies 9, no. 3 (2004): 330-348. <https://doi.org/10.1080/1354571042000254755>.

ForlìToday. „Museo del fascismo a Predappio, 50 storici si schierano col sindaco Frassinetti". Viděno 15. duben 2021. <https://www.forlityoday.it/cronaca/museo-fascismo-predappio-lettera-storici-pro-giorgio-frassinetti.html>.

García, Hugo, Mercedes Yusta Rodrigo, Xavier Tabet, a Cristina Clímaco, ed. Rethinking antifascism: history, memory and politics, 1922 to the present. New York: Berghahn Books, 2016.

Graefenstein, Sulamith. "The Memory Imperative As A Narrative Template: Difficult Heritage At European And North American Human Rights Museums". Online. International Journal Of Heritage Studies 2020 26, no. 8 (2020): 771. <https://doi.org/10.1080/13527258.2019.1693414>.

Ginzburg.Luzzato. „Museo del fascismo a Predappio: perché sì, perché no o perché forse?" Text. Doppiozero. Doppiozero, 9. březen 2016. <https://www.doppiozero.com/materiali/storia-e-memoria/predappio-si-o-no>.

Il Post. „Cosa dice la legge contro l'apologia del fascismo", 13. září 2017. <http://www.ilpost.it/2017/09/13/camera-approvato-apologia-fascismo/>.

Interdisciplinary Italy. „Italiani Brava Gente' as a Transmedial Phenomenon", 2. říjen 2018. <http://www.interdisciplinaryitaly.org/italiani-brava-gente-transmedial-phenomenon/>.

iROZHLAS. „Mussoliniho rodiště vydělává na fašistech, kteří navštěvují jeho hrobku. „Nutné zlo,“ tvrdí místní". Viděno 22. duben 2021. https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/cestovani/fasismus-turismus-vyroci-narozeni-benito-mussolini-italie-misto-obchody-rodinna_1908010904_mpr.

Istituto Nazionale Ferruccio Parri. „Appello per un riconoscimento ufficiale dei crimini fascisti durante l'invasione della Jugoslavia da parte dell'esercito italiano", 6. duben 2021. <http://www.reteparri.it/comunicati/6605-6605/>.

Istituto Nazionale Ferruccio Parri. „Luoghi e memoria del fascismo". Viděno 15. duben 2021. <http://www.reteparri.it/ricerca/progetti-di-ricerca/luoghi-memoria-del-fascismo/>.

la Repubblica. „Raccolta firme per una legge che punisce la propaganda di fascismo e nazismo", 21. leden 2021. https://firenze.repubblica.it/cronaca/2021/01/21/news/raccolta_firme_per_una_legge_che_punisce_chi_fa_propaganda_di_fascismo_e_nazismo_anche_online_-283583690/.

la Repubblica. „Vicenza, sul giornale locale il necrologio-anniversario per la morte del duce", 27. duben 2021. https://www.repubblica.it/cronaca/2021/04/27/news/vicenza_sul_giornale_locale_il_necrologio-anniversario_per_la_morte_del_duce-298349005/.

La Rovere, Luca. „Interpretations of Fascism as a Political Religion in Post-Fascist Italy (1943–1948)". *Politics, Religion & Ideology* 15, č. 1 (2. leden 2014): 23–44. <https://doi.org/10.1080/21567689.2013.849589>.

La Rovere, Luca. „The ‘Examination of Conscience’ of the Nation: The Lost Debate About the ‘Collective Guilt’ in Italy, 1943–5". *Totalitarian Movements and Political Religions* 9, č. 2–3 (červen 2008): 187–202. <https://doi.org/10.1080/14690760802094826>.

Ledeen, Michael A. „Renzo de Felice and the Controversy over Italian Fascism". *Journal of Contemporary History* 11, č. 4 (1976): 269–83. <http://www.jstor.org/stable/260199>.

Leeden, Michael A. "Renzo De Felice and the Question of Italian Fascism". *Society* 38, č. 4 (květen 2001): 75–77. <https://doi.org/10.1007/s12115-001-1027-4>.

Macdonald, Sharon. *Difficult Heritage: Negotiating The Nazi Past In Nuremberg And Beyond*. 2009 ed, London: Routledge, 2009.

Malone, Hannah. „Legacies of Fascism: Architecture, Heritage and Memory in Contemporary Italy". *Modern Italy* 22, č. 4 (listopad 2017): 445–70. <https://doi.org/10.1017/mit.2017.51>.

Mammone, Andrea. “The Black-Shirt Resistance: Clandestine Fascism In Italy, 1943-50”. *Online. Italianist* 27, no. 2 (2007): 282-303. <https://doi.org/10.1179/026143407X234185>.

marcello.flores. „Predappio sì perché?" Text. *Doppiozero*. *Doppiozero*, 8. duben 2016. <https://www.doppiozero.com/materiali/il-museo-di-predappio>.

Ming, Wu. „Predappio Toxic Waste Blues - di Wu Ming 1, seconda puntata“, 7. listopad 2017. <https://www.wumingfoundation.com/giap/2017/11/predappio-toxic-waste-blues-2-di-3/>.

Momigliano, Anna. „It’s Easy to Get a Mussolini Souvenir in Italy, but Its Government Now Wants to Ban Them“. Washington Post. Viděno 25. duben 2021. <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2017/07/13/its-easy-to-get-a-mussolini-souvenir-in-italy-but-its-government-now-wants-to-ban-them/>.

Pedaliu, Effie G.H. „Britain and the ‘Hand-Over’ of Italian War Criminals to Yugoslavia, 1945–48“. Journal of Contemporary History 39, č. 4 (říjen 2004): 503–29. <https://doi.org/10.1177/0022009404046752>.

„Predappio: un luogo della memoria fascista - Novecento.org“. Viděno 27. duben 2021. <http://www.novecento.org/uso-pubblico-della-storia/predappio-un-luogo-della-memoria-fascista-6222/>.

„Progetto scientifico e museografico dell’Esposizione permanente“. Viděno 25. duben 2021. <https://progettoredappio.it/en/progetto-scientifico/>.

Santis, Giuseppe De. Italiani brava gente. Drama, History, War. Coronet s.r.l., Galatea Film, Mosfilm, 1964.

Secolo d’Italia. „Mussolini, a ruba il calendario 2021. Ormai il Duce è un marchio utile per fare business“, 21. prosinec 2020. <https://www.secoloditalia.it/2020/12/mussolini-a-ruba-il-calendario-2021-ormai-il-duce-e-un-marchio-utile-per-fare-business/>.

Serenelli, Sofia. „„It Was like Something That You Have at Home Which Becomes so Familiar That You Don’t Even Pay Attention to It’: Memories of Mussolini and Fascism in Predappio, 1922-2010“. Modern Italy, b.r., 19.

Squires, Nick. “Plan For Fascism Museum In Rome Dropped Amid Concern It Would Attract Supporters Of Mussolini”. Online. The Telegraph. <https://www.telegraph.co.uk/news/2020/08/03/plan-fascism-museum-rome-dropped-amid-concern-would-attract/>.

Storchi, Simona. “The Ex-Casa Del Fascio In Predappio And The Question Of The ‘Difficult Heritage’ Of Fascism In Contemporary Italy”. Online. Modern Italy 24, no. 2 (2019): 149. <https://doi.org/10.1017/mit.2019.8>.

the Guardian. „Mussolini’s Birthplace Cashes in on the Surge of Far-Right Tourism“, 27. červenec 2019. <http://www.theguardian.com/world/2019/jul/27/mussolini-birthplace-cashes-in-on-rise-far-right-tourism>.

Wired. „Perché è così difficile applicare la legge Scelba sull’apologia del fascismo?“, 4. květen 2019. <https://www.wired.it/attualita/politica/2019/05/04/apologia-fascismo-legge-scelba-perche-difficile-applicare/>.

Zampano, Giada. "We Need To Slap Italians In The Face With What Fascism Really Was". Online. Politico, August 16, 2017. <https://www.politico.eu/article/italy-fascism-legacy-chioggia-beach-mussolini-casapound/>.

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno:

Alexandra Cholevová

E-mail:

87649191@fsv.cuni.cz

alex.cholevova@seznam.cz

Studijní obor:

Mezinárodní teritoriální studia

Semestr a školní rok zahájení práce:

zimní semestr 2020/2021

Semestr a školní rok ukončení práce:

letní semestr 2020/2021

Vedoucí bakalářského semináře:

PhDr. Ondřej Matějka, PhD.

Vedoucí práce:

Mgr. Jakub Šindelář

Název práce:

Predappio a vyrovnání se s fašismem v Itálii

Charakteristika tématu práce (max. 10 řádek):

Práce se zabývá problematikou vyrovnání se s fašistickou minulostí v Itálii na konkrétním případu města Predappio, jakožto rodného města Benita Mussolini. Dodnes město slouží jako poutní místo neofašistických hnutí a řadí se ke klíčovým místům fašistické paměti, na němž je vystaven kult Mussoliniho osobnosti. Po uveřejnění plánů k otevření muzea fašismu v roce 2011, se otevírá debata, kterou práce analyzuje. Práce by tak měla definovat jednotlivé přístupy k vyrovnání na daném případu Predappia a následné problémy s nimiž se italská společnost potýká, a které jsou s daným problémem provázené. Příkladem může být vzestup neofašistických hnutí nebo prodej komerčních předmětů s tematikou fašismu. Cílem práce je zodpovědět, zdali za zdoluhavým průběhem, jenž otevření muzea doprovází, stojí proces vyrovnání se s fašismem v Itálii. Zároveň se práce snaží nastínit postoje k vyrovnání i v předešlých letech.

Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):

Rozsah tématu práce se poměrně zúžil a vzhledem k jeho předešlé nepřilíh konkrétní podobě došlo k přesnějšímu vymezení. Práce v aktuální podobě se vztahuje k Predappiu jako místu paměti a zkoumá přístupy k vyrovnání, které vycházejí z debaty okolo otevření muzea fašismu. Zatímco původní projekt se zaměřoval na obecné dopady vyrovnání a na to, jak je nakládáno s bývalými nemovitostmi fašistického režimu.

Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):

- Úvod
- 1. Kapitola – Složitě dědictví a jeho problematika
- 2. Kapitola – Vyrovnání se s fašismem v Itálii
- 3. Kapitola – Predappio a Casa del Fascio
- Závěr

Prameny a literatura (výběrová bibliografie, max. 30 hlavních titulů):

- ANSA.it. „Legge Mancino, ecco cosa prevede - Politica“, 3. srpen 2018.
http://www.ansa.it/sito/notizie/politica/2018/08/03/legge-mancino-ecco-cosa-prevede_4f6ee0b9-b00a-44d9-be42-1324a9b4d502.html.

- Bartolini, Flaminia. "From Iconoclasm To Museum: Mussolini's Villa In Rome As A Dictatorial Heritage Site". *Martor*, no. 23 no. 23 (2018): 170-172.
- Bosworth, R.J.B. "Coming To Terms With Fascism In Italy". Online. *History Today* 55, no. 11 (2005): 18.
- Conti, Francesca. "Predappio Toxic Waste Blues: L'incontro Su Fascismo E Neo Fascismi Con Wu Ming 1". Online. In *Perunaltracittà: La Città Invisibile*. <https://www.perunaltracitta.org/2018/03/19/predappio-toxic-waste-blues-lincontro-su-fascismo-e-neo-fascismi-con-wu-ming-1/>.
- "Ex Casa Del Fascio, Quest'anno Si Parte". Online. *Il Resto Del Carlino Forlì*. <https://www.ilrestodelcarlino.it/forl%C3%AC/cronaca/ex-casa-del-fascio-quest-anno-si-parte-1.5912047>.
- Favero, Paolo. "Italians, The "Good People": Reflections On National Self-Representation In Contemporary Italian Debates On Xenophobia And War". Online. *Outlines - Critical Practice Studies* 2010, no. 2 (2010).
- Focardi, Filippo, and Lutz Klinkhammer. "The Question Of Fascist Italy's War Crimes: The Construction Of A Self-Acquitting Myth (1943-1948)". Online. *Journal Of Modern Italian Studies* 9, no. 3 (2004): 330-348. <https://doi.org/10.1080/1354571042000254755>.
- ForlìToday. „Museo del fascismo a Predappio, 50 storici si schierano col sindaco Frassinetti". Viděno 15. duben 2021. <https://www.forlityday.it/cronaca/museo-fascismo-predappio-lettera-storici-pro-giorgio-frassinetti.html>.
- García, Hugo, Mercedes Yusta Rodrigo, Xavier Tabet, a Cristina Clímaco, ed. *Rethinking antifascism: history, memory and politics, 1922 to the present*. New York: Berghahn Books, 2016.
- Graefenstein, Sulamith. "The Memory Imperative As A Narrative Template: Difficult Heritage At European And North American Human Rights Museums". Online. *International*

Journal Of Heritage Studies 2020 26, no. 8 (2020): 771.
<https://doi.org/10.1080/13527258.2019.1693414>.

- La Rovere, Luca. „Interpretations of Fascism as a Political Religion in Post-Fascist Italy (1943–1948)”. *Politics, Religion & Ideology* 15, č. 1 (2. leden 2014): 23–44.
<https://doi.org/10.1080/21567689.2013.849589>.
- Ledeen, Michael A. „Renzo de Felice and the Controversy over Italian Fascism”. *Journal of Contemporary History* 11, č. 4 (1976): 269–83. <http://www.jstor.org/stable/260199>.
- Leeden, Michael A. "Renzo De Felice and the Question of Italian Fascism". *Society* 38, č. 4 (květen 2001): 75–77. <https://doi.org/10.1007/s12115-001-1027-4>.
- Macdonald, Sharon. *Difficult Heritage: Negotiating The Nazi Past In Nuremberg And Beyond*. 2009 ed, London: Routledge, 2009.
- Mammone, Andrea. “The Black-Shirt Resistance: Clandestine Fascism In Italy, 1943-50”. Online. *Italianist* 27, no. 2 (2007): 282-303. <https://doi.org/10.1179/026143407X234185>.
- marcello.flores. „Predappio sì perché?” Text. *Doppiozero*. *Doppiozero*, 8. duben 2016.
<https://www.doppiozero.com/materiali/il-museo-di-predappio>.
- Ming, Wu. „Predappio Toxic Waste Blues - di Wu Ming 1, seconda puntata”, 7. listopad 2017.
<https://www.wumingfoundation.com/giap/2017/11/predappio-toxic-waste-blues-2-di-3/>.
- Serenelli, Sofia. „„It Was like Something That You Have at Home Which Becomes so Familiar That You Don’t Even Pay Attention to It’: Memories of Mussolini and Fascism in Predappio, 1922-2010”. *Modern Italy*, b.r., 19.
- Storchi, Simona. “The Ex-Casa Del Fascio In Predappio And The Question Of The ‘Difficult Heritage’ Of Fascism In Contemporary Italy”. Online. *Modern Italy* 24, no. 2 (2019): 149.
<https://doi.org/10.1017/mit.2019.8>.

Podpis studenta a datum

27.4. 2020

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce Mgr. Jakub Šindelář		
Vedoucí bakalářského semináře PhDr. Ondřej Matějka, Ph.D.		
Garant oboru Doc. PhDr. Jiří Vykoukal, CSc.		